

Ніва

БЕЛАРУСКІ ГРАМАДСКА-КУЛЬТУРНЫ ТЫДНЁВІК

№ 37 (1176) ГОД XXIII БЕЛАСТОК 10 ВЕРАСНЯ 1978 г. ЦАНА 60 гр.

Рака Нарва каля вёскі Бяндзюга, якраз у тым месцы, дзе калісьці тутэйшыя арэлі вязалі дрэва ў пасы.

КРАЯЗНАЎЧЫ СЛОЎНІК

Бяндзюга

Вядома, праўдзівае краязнаўства — гэта не слізганне ў мяккіх тапачках па наваскаваных да бляску паркетах музеяў, выставак ці палацовых залаў, але перш за ўсё вандроўка па такіх сцежках-дарожках, дзе не то што „волга“, нават „лазік“ не праб'ецца і трэба ісці пешшу, і наведанне такіх мясцін, у якіх вас сустрэне звонкім і рознагалосым „дзень добры“ грамадка шустрай басаногай дзетвары, а дзядок-старэча папросіць сесці на мураве пад цяністым берастам і павядзе гутарку пра даўняе, колішняе, дзіўнае, ні то быўшае на самай справе, ні то паўстаўшае толькі ў яго ўяўленні, застываючым ужо пад холадам паважнай сівізны. І калі хто жадае якраз такіх сустрэч з родным краем, раю яму наведаць **Бяндзюгу** — мясціну над ракою Нарвай. Можна туды трапіць едучы па шашы з Міхалова ў Нараўку, каля аздобленых меражкаванымі фартушкамі-ахвярамі крыжоў перад вёскай Сушча трэба павярнуць направа і ў якіх двух кіламетрах, справа, вы ўбачыце першую з чатырох яе частак — **Ясёў Груд**, а далей пойдуць **Бяндзюга, Супруны** і **Каляное.**

Здаўна хадзіў па гэтых панарвянскіх ваколіцах чалавек. З надрэчных выдмаў, у тым ліку і сыпучай **Гострай горкі**, раз-пораз на паверхні, выveяныя ветрамі ды выпаласканыя водамі, паблісквaюць нейкія таямнічыя кавалкі крэменю. Мо гэта вастрыі стрэлаў, скрабачкі, нажы і іншыя прылады людзей каменнага веку? Цяперашняму вяночку вёсак: Гаранды — Брушкоўшчына — Адрынкі — Мацейкава Гара — Супруны — Ясёў Груд — Сушча, што сядзяць на правым берагу ракі, ад мястэчка Нарвы пачаўшы і на колішняй пераправе цераз раку ў Сушчы закончыўшы, дала пачатак рака і старадаўні шлях, які віўся сюдою з падляшскіх гарадоў у колішнюю Чорную Русь. Нейкі след свае бытнасці тут пакінулі балтыйскія плямёны: назва „Бяндзюга“ паходзіць ад літоўскага „bedugnybe“ — бездань, вялікая глыбіня; назву палетка „Лісанка“ выводзіць трэба таксама з балтыйскіх моваў, бо ў латышскай „lęsa“ — гэта: 1. балоцістае дрыгвястае месца; 2. песчаны плёс у рацэ; 3. плывучы востраў; тое самае неабходна заўважыць пра назву палетка „Палец“, якая бярэ свой пачатак не ад нашага пальца рукі ці нагі, але ад літоўскага „palejys“ — 1. бераг ракі, 2. даліна. Аднак аснова пераважнай большасці мясцовых назваў тут беларуская, нашая, не цяжка ў гэтым пераканацца: **Багон, Барсукі, Бярозаў Груд, Бярэзіна, Васькова Даліна, Выгалак, Гароды, Грудок, Галізна, Дрыгун** (праўдападобна, тут пахаваны быў колішні кавалерыст, драгун), **Кут, Кругляк, Касацкі Лужок, Лужок, Марынка, Навіны, Пудбагонне, Пудрэчча, Смольня** (калісьці там знаходзілася смалярня), **Цупаль.** Цікава, што раку Нарву зверху па цячэнню да сутокі з ракой Нараўкай называюць

(Працяг на стар. 4)

Можна жыць!

Праз адчыненыя вокны разносілася на панадворку звычайная святочная мітусня. Канчаўся парны ліпеньскі дзень. Субота, 28 ліпеня 1978 года. Вячэрні халадок прыносіў палёгку ад цэладзённай жары. Уладзімір Якубюк выйшаў з хаты, каб праветрыцца і закурыць.

— Весела сёння ў вас у Грэдалях, — звярнуўся я да яго.

— А чаму ж нам не весяліцца, — адказаў селянін, — калі мы добра папрацавалі і нядрэнна зарабілі?! Чалавек заўсёды цешыцца, калі бачыць вынікі сваёй працы.

У гэты дзень грэдалёўцы спраўлялі ў сябе **трускалкавыя дажынкі.** Пра такія чуў я ўпершыню. Ведаў, што раней гэтая вёска праславілася на ўсё наваколле па вырабу цудоўных саламянак, якія сваёй непаўторнай прыгажосцю здзіўлялі многіх замежных купцоў. Даводзілася таксама бываць мне на багатых святкаваннях з нагоды „падсумавання“ працы грэдалёўскіх ткачых, чуў пра грамадскую актыўнасць жыхароў гэтай вёскі... Але трускалкавыя дажынкі...

Адным з найбольш актыўных арганізатараў гэтай грамадскай актыўнасці ў Грэдалях з'яўляецца менавіта Уладзімір Якубюк — сакратар партыйнай арганізацыі і дбайны, добры гаспадар.

Калі пра яго згаварыліся мы ў гмінным упраўленні, сакратар гміннага камітэта партыі ў Орлі Яўгеній Леўчук падсунуў мне пад нос спісак самых лепшых гаспадароў Арлянскай гміны, перш за ўсё тых, у якіх вартасць гадавой прадукцыі перавышала ў мінулым годзе 200 тысяч злотых. Справа важная, бо ад вартасці прадукцыі залежыць вышыня будучай пенсіі, а таксама гэтая ж вартасць вызначае ўзровень гаспадарнасці ўсёй гміны. Уладзімір Якубюк займаў на гэтым спіску адно з першых месц.

— Раскажыце, калі ласка, — прашу яго, — пра сябе і пра сваю вёску.

— Аб чым тут расказваць? — пачаў гаспадар. — Вёска наша невялікая, налічвае ледзь 30 гаспадароў. Жывем далёка ад усялякіх гарадскіх цэнтраў. Адно толькі чыгуначная дарога і вельмі ненадзейная аўтобусная камунікацыя звязваюць нас неяк з акружаючым светам. Дык жывем і займаемся ўласнымі, сялянскімі справамі.

— Якія гэта справы?

— Як і ў іншых вёсках: апрацоўка зямлі і жывёлагадоўля. Вось нядаўна адбыўся ў нас партыйны сход нашай арганізацыі. Гаварылі мы аб рамонце вясковых дарог, каб у жніво фуры нам са збожжам не вываpочваліся, каб без перашкод можна было дабрацца ў поле з усялякай тэхнікай. То ж цяпер не тое, што было даўней, у час майго дзяцінства, калі ўкінуў гаспадар плуг і

Працяг на стар. 4

Новыя вершы

Высокі дух

Ні лекамі, ні зеллем прываротным
Ніхто сябе не зробіць бессмяротным,
Ніхто не пражыве адзін за двух.
Стаць несмяротным можа толькі дух,
Высокі, чысты, светлы і сумленны,
Без мітусні, без пахвальбы, без пены,
Што асядае плямкаю густой
На мутным дне пасудзіны пустой.
Высокі дух — парыў самааддачы,
Перад сабою ставіць звышзадачы,
А ўсё, што шчодра аддае другім,
Не лічыць на пазыкі і даўгі,
Калі ж няпраўда муляе ў душы,
Смялейшаму не шэпча: „Ты скажы“.
Высокі дух, і на крыжы распяты,
Сабе не просіць літасці у ката.
Жыць, каб агонь у сэрцы не патух,
Дапамагае несмяротны дух.
Як сплаў адвагі, мудрасці, сумлення
Ён дойдзе да наступных пакаленняў.

Сяргей Грахоўскі

ГМІННЫЯ НАВІНЫ

Бацькі ў полі, а дзеці...

У час сёлетняга жніва ў Кляшчэлеўскай гміне дзейнічалі тры сезонныя дзяцінцы і мініяслі: два з іх і яслі ў прадшколлі ў Кляшчэлях і адзін у школе ў Дашах. У Кляшчэлях займалася ў дзяцінцы 45 дзяцей. Наймалодшаму з іх было 3 годзікі, найстарэйшаму — 9. Усім было дастаткова цацак і рознага абсталявання для гульняў і адпачынку. Добрае харчаванне. Пра ўсё клапацілася кіраўніча прадшколля Леаніла Смалікоўская і выхавацельніцы.

У дашаўскім дзяцінцы знайшло сабе апеку 22 дзяцей. Мясцовы СКР купіў ім надзьмуўныя матрацы. Раней тут была пабудавана пляцоўка для дзіцячых гульняў. Дзеці вельмі ахвотна прыходзілі на школьную пляцоўку, дзе сустракала іх настаўніца Таіса Голуб. Пасля абеда яны вярталіся дадому вясёлыя і задаволеныя.

(Працяг на стар. 4)

Калі мама і тата працуюць... Дзеці работнікаў ПОМ у Дуброве Беластоцкай. *Фота В. Рудчыка*

ПОМНІКІ ЗЯМЛІ БЕЛАРУСКАЙ. Помнік двойчы герою Савецкага Саюза генералу Гусакоўскаму ў гор. Магілёве.

Фота У. Казлова і Э. Трыгубовіча.

Карэспандэнцыя з Беларусі

ДРУЖБА ПРАЦЯГВАЕЦЦА

Пасля памятных верасьнёўскіх дзён 1939 года, калі Чырвоная Армія вызваліла Заходнюю Беларусь, многія камсамольцы з розных гарадоў Савецкага Саюза спяшалі сюды, каб дапамагчы людзям будаваць новае жыццё на свабоднай зямлі.

З такім жа імкненнем у студзені 1940 года прыехала ў Беласток па накіраванню Кіраваградскага гаркома камсамола васемнаццацігадовая Ольга Давідзенка. Яна адразу ўлілася ў калектыў рабочых фанернай фабрыкі, моцна пасябравала з такімі ж маладымі і няўрымслівымі, як сама.

Калі ў чэрвені 1941 года пачалося гітлераўскае нашэсце на нашу краіну, камсамолка вырашыла пакінуць гасцінны горад. Дзе на машыне, а дзе пешшу яна прабіралася на ўсход. Але не дайшоўшы да Слоніма, прымушана была спыніцца, бо нямецка-фашысцкія захопнікі перарэзалі шлях адыходу. Так работніца трапіла ў вёску Асабнякі, што на Слонімшчыне.

У гэтай вёсцы яна засталася да канца акупацыі, выйшла замуж і стала Ольгай Світай. За шчырасць і працавітасць карысталася сярод вяскоўцаў павагай. Не раз сустракалася з партызанамі, з урачом Кацярынай Жураўлёвай, дапамагала ёй лячыць параненых савецкіх воінаў.

Пасля вызвалення Ольга Світа пераехала з сям'ёй у Слонім і на працягу апошніх шаснаццаці гадоў працуе ў кінатэатры „Мір".

Ольга Рыгораўна часта ўспаміна́ла сваіх даваенных сяброў з Беластока.

Дзе яны, ці жывыя? Успаміна́ла і марыла аб сустрэчы, аб працягу дружбы.

І вось нядаўна О. Світа пабывала ў Польскай Народнай Рэспубліцы, наведала горад Беласток, які, дарэчы, значна вырас і папрыгажэў. Госця з радасцю ўбачыла, што вырасла і фанерная фабрыка. Наша зямлячка сустрэла там некаторых сваіх старых сяброў па даваеннай працы. Напрыклад, Яўгенія Якубчык па-ранейшаму жыве ў Беластоку і знаходзіцца на заслужаным адпачынку. А Казімеж Кэндзя і цяпер працуе на фабрыцы, ён бухгалтар.

Хвалюючай была сустрэча. У многіх на вачах бліснулі слёзы радасці, бо яны думалі, што Ольга загінула ў ваенней завірусе.

Урачыста сустракаў Ольгу Рыгораўну і ўвесь калектыў фабрыкі. На сходзе ў яе гонар было сказана многа цёплых слоў. Госця атрымала ад калектыву прадпрыемства памятны падарунак.

Дружба старых знаёмых будзе працягвацца, яны абмяняліся адрасамі. Зусім магчыма, што польская сяброўка Ольгі Рыгораўны хутка наведаюць сваю знаёмую і наш горад Слонім.

І. Міско

ГЕНЕРАЛЬНЫ САКРАТАР КАМПАРТЫІ КАНАДЫ АБ ПАЛІТЫЦЫ ПЕКІНА

Генеральны сакратар Камуністычнай партыі Канады Уільям Каштан падзяліўся ўражаннямі аб сваёй нядаўняй паездцы ў В'етнам. Народ В'етнама, сказаў ён, поўны рашучасці аднавіць краіну, занава яе пабудаваць. Гэта надае яму энергію.

Гаворачы аб цяжкасцях, якія перажывае краіна, ён адзначыў, што галоўная з іх — небяспека, звязаная з палітыкай Пекіна ў адносінах да В'етнама.

Зусім відавочна, што Кітай атакуе В'етнам у трох напрамках. Першы — яго правакацыі на кампучыйска-в'етнамскай граніцы. Пекінскае кіраўніцтва падштурхоўвае Кампучыю на агрэсію супраць В'етнама. Пры гэтым Пекін мае на мэце аказаць націск на В'етнам, прымусіць яго змяніць сваю палітыку. І ў гэтым сваім імкненні кіраўніцтва КНР выкарыстоўвае ўсе сродкі. Я бачыў танкі, мінамёты, іншую зброю, кінутую агрэсарамі на в'етнамакампучыйскай граніцы. На ім стаяла кляймо „зроблена ў Кітаі". Гэта толькі адзін з прыкладаў правакацыйнай палітыкі Кітая ў адносінах да В'етнама.

Другі напрамак антыв'етнамскай палітыкі Пекіна — выкарыстанне праблемы „хуацяо" — асоб кітайскай нацыянальнасці, якія жывуць у СРВ. Кітайскае кіраўніцтва робіць паклёпніцкія заявы, быццам гэтыя людзі падвяргаюцца дыскрымінацыі. Яно выкарыстоўвае гэта пытанне выключна як сродак націску на В'етнам. З гэтай мэтай Кітай правакуе інцыдэнты на в'етнамакітайскай граніцы.

Так што не лёс хуацяо непакоіць Пекін. Пытанне гэта ўзнімаецца выключна для таго, каб ускладніць становішча, аказаць націск на сацыялістычны В'етнам.

Падарваць В'етнам знутры, перашкодзіць будаўніцтву там сацыялізма — трэцяя мэта пекінскага кіраўніцтва. Кітай адмовіўся аказаць матэрыяльную і тэхнічную дапамогу В'етнаму. Мне расказвалі, што Кітай абяцаў пабудаваць у В'етнаме мост. Кітайскія спецыялісты правалі палавіну работ, спынілі іх і былі адкліканы. Той жа лёс напаткаў металургічны завод, іншыя прамысловыя прадпрыемствы, якія ў свой час абавязаўся пабудаваць кітайскі бок. Аб чым усё гэта сведчыць? Аб тым, што абяцанні кітайскіх кіраўнікоў нельга прымаць сур'ёзна. Паводзіны Пекіна сёння — вытанчанае здрадніцтва.

Асноўная мэта Пекіна — паспрабаваць прымусіць В'етнам прыняць канцэпцыю „трох светаў". А гэта палітыка, як вядома, ставіць на адну дошку дзве сістэмы — сацыялізм і капіталізм. В'етнам заяўляе, што ён не можа прыняць гэту канцэпцыю. У гэтай краіне не могуць згадзіцца з варожымі адносінамі Кітая да Савецкага Саюза, паколькі ведаюць, што СССР займае прынцыповую пазіцыю ў барацьбе з імперыялізмам, за мір і сацыялістычны прагрэс.

Задача, якая стаіць перад міжнародным камуністычным рухам, — заявіць аб поўнай салідарнасці з урадам, Камуністычнай партыяй, з народам В'етнама, якія адстайваюць сваю незалежнасць суверэнітэт і адзінства, будуюць сацыялізм.

КРЫК МОДЫ Ў ЦЭБРЫ

На што толькі не бывае моды! Вось цяпер у ЗША ўзнікла новая мода на... драўляныя цэбры для купання, якія ўрыты ў зямлю і абсталяваны адпаведна. Мець уласны басейн, аздоблены нават кафелем ужо не лічыцца прыкметай раскошы і элегантнасці ў новым свеце. Кожнаму аматару купання падавай просты сярэдневяковы цэбар.

Фірма Джон Мандэліус з дапамогай медыцынскіх свяцілі шырока разрэкламавала свае вырабы як неабходныя для кожнага паважаючага і шануючага сябе амерыканца. Бо мыццё ў цэбры карысна для здароўя, спрые найбольшай гігіенічнасці і як бы вяртае чалавека да першабытнага існавання, набліжае да прыроды. Цэбры вырабляюцца з каштоўных парод дрэва, зручна абсталяваны рэгулятарамі вады, маюць прыстасаванне для падводнага масажу. У іх можна купацца нават па двое адразу.

Усё гэта так. Бадай, ніхто з суайчыннікаў не запярэчыць, што карыстацца такім цэбрам няблага. Толькі ёсць у той „крыніцы здароўя" адзіная загана — цэбар каштуе аж 2-3 тысячы долараў!

З БЕЛАРУСКАГА ДРУКУ

ДЛЯ СЕЛЬСКІХ МАГАЗІНАЎ

Вялікім попытам карыстаецца гіпсавая плітка, выпуск якой наладзіў завод дахавых матэрыялаў у Калінкавічах.

Прызначана плітка для ўнутранай адзелкі сталовых, інтэр'ераў і сцен магазінаў. Яна выпускаецца двух відаў: распісная з каляровымі малюнкамі і рэльефным арнаментам. Новай прадукцыі выпушчана ўжо на 30 тысяч рублёў.

РАСЦЕ ФАБРЫКА

Птушкаводы калгаса „Іскра" Гродзенскага раёна атрымалі звыш 310 тон качынага мяса — на трэць больш, чым за такі час у мінулым годзе. Прыкметна знізіўся сабекошт прадукцыі. Дзякуючы высокай рэнтабельнасці атрымана каля ста тысяч рублёў прыбытку.

Поспех забяспечваюць паўнацэннае кармленне, механізацыя працаёмкіх працэсаў, прагрэсіўныя метады ўтрымання птушкі.

Niwa

BIAŁORUSKI TYGODNIK SPOŁECZNO-KULTURALNY

ODZNACZONY ZŁOTĄ ODZNAKĄ „ZASŁUŻONY BIAŁOSTOCCZYŹNIE"
Organ Zarządu Głównego Białoruskiego Towarzystwa Społeczno-Kulturalnego

* *

ADRES REDAKCJI
Niwa
ul. Wesołowskiego 1
15-950 Białystok, skr. poczt. 149
tel. 2-32-41

* *

Wydawca:
RSW „Prasa-Książka-Ruch", Przedsiębiorstwo Wydawniczo-Kolportażowe w Białymstoku. Prenumeratę na kraj przyjmują Oddziały RSW „Prasa-Książka-Ruch" oraz urzędy pocztowe i doręczyciele. Cena prenumeraty rocznej 28 zł. 80 gr. Prenumeratę ze zleceniem wysyłki za granicę, która jest o 50% droższa od prenumeraty krajowej, przyjmuje RSW „Prasa-Książka-Ruch", Centrala Kolportażu Prasy i Wydawnictw, ul. Towarowa 28, 00-958 Warszawa, konto PKO nr 1531-71.
Indeks 36911/36671
B.Z.Graf. Zam. 1891; 7.200 egz. N-4

Кіруючая сіла ● Стопрацэнтнае жыццё ● Салодкая цукерка і горкая пілюля ● Мельнік ● Белавежскія паштоўкі ● Помста ● Сон Бізуна ● Герой, ды не той ● Весткі з Белак, Паўночнага Вострава, Дубіч Царкоўных, Крывяціч, Тафілаўцаў, Гайнаўкі, Чаромхі, Грабаўца, Узбярэжжа ● Аб чым кожная гаспадыня ведаць павінна ● З „Весніка Задрыпоніі" ● Бабка Еўка на вакзале ● Песня „Chodź, pomaluj mój świat".

Sobota 9 IX — 6.00 RTSS. Biolog. 6.30 Wskaz. met. 9.00 Dla kl. VII Nauka o czł. 12.45 TTR. Upr. rośl. 13.25 Mech. rol. 14.25 Pr. dnia. 14.30 Dziennik. 14.40 Obiektyw. 15.00 Taaka ryba. 15.30 Spotkanie na antenie. 16.00 Skakanka. 16.30 Transyberyjski express — radz. film sens. 18.00 Sport. 18.50 Wyst. ambasadora Bułgarii. 19.00 Dobranoc. 19.10 Siódemka. 19.30 Dziennik. 20.30 Darling — melodramat ang. 22.35 Dziennik. 22.50 Pr. rozr.

Niedziela 10 IX — 6.05 TTR. Upr. rośl. 6.35 Mech. rol. 7.25 Now. w domu i zagr. 7.45 Emerytury dla rolników. 7.55 Sport. 9.00 Kino teleranka. 9.50 Trans. z centr. dożynek w Olsztynie. 13.15 Dziennik. 13.30 Filmy przyrodnicze. 15.10 Los. Dużego Lot. 15.25 Jak cudne są wspomnienia. 17.30 Sport. 18.30 Wakacje z Anną — film rozr. 19.00 Wieczorynka. 19.30 Dziennik. 20.30 Panie na Mogadorze — ostatni odc. ser. 21.40 Przeboje mistrzów — odc. 1. 22.20 Sport.

Poniedziałek 11 IX — 12.45 TTR. Hod. zwierz. 13.25 Mech. rol. 15.25 Pr. dnia. 15.30 NURT: Nauki polit. 16.00 Dziennik. 16.10 Obiektyw. 16.30 Zwierzyniec. 17.15 Dom i my. 17.30 Sport. 17.55 Melodie. 18.00 Doktor Ewa — odc. ser. 19.00 Dobranoc. 19.10 Siódemka. 19.30 Dziennik. 20.30 Teatr TV. M. Gogol: Gracze. 22.05 Camerata. 22.35 Dziennik.

Wtorek 12 IX — 6.00 TTR. Hod. zwierz. 6.30 Mech. rol. 9.00 Dla kl. V J. pol. 10.00 Dla kl. I—III Czerwone, żółte, ziel. 11.05 Dla kl. III lic. J. pol. 13.25 RTSS. J. pol. 14.00 Fiz. 15.55 Pr. dnia. 16.00 Dziennik. 16.10 Obiektyw. 16.30 Studio Mł. 17.10 Melodie. 17.55 Interstudio. 18.25 Raj na ziemi — film przyr. 18.50 Radzimy rol. 19.00 Dobranoc. 19.10 Siódemka. 19.30 Dziennik. 20.30 Blaski i nędze życia kurtyzany — II odc. ser. 21.30 Świadkowie. 21.55 Dziennik. 22.10 Teatr Małych Form. P. Neruda „Chile". 22.35 W minutę po premierze.

Środa 13 IX — 6.00 RTSS. J. pol. 6.30 Fiz. 10.00 Dla kl. VII Fiz. 11.05 Dla kl. VIII. 12.45 RTSS. J. pol. 13.25 Chem. 14.45 Pr. dnia. 15.00 Melodie. 15.30 NURT — naucz. pocz. 16.00 Dziennik. 16.10 Obiektyw. 16.30 Pr. dla dzieci. 17.00 Spoza gór i rzek. 17.30 Los. Małego Lot. 17.45 Sport. 19.00 Dobranoc. 19.10 Siódemka. 19.30 Dziennik. 20.30 Film fab. 21.35 Sport.

Czwartek 14 IX — 6.00 RTSS. J. pol. 6.30 Chem. 8.10 Dla kl. VII Zool. 9.00 Dla kl. VI Hist. 12.55 Dla kl. I—IV lic. J. pol. 13.25 RTSS. Mat. 14.00 Biol. 15.25 Pr. dnia. 15.30 Melodie. 16.00 Dziennik. 16.10 Obiektyw. 16.30 Czwartek TDC. 17.55 Patrol. 18.20 Sonda. 18.50 Radzimy rol. 19.00 Dobranoc. 19.10 Siódemka. 19.30 Dziennik. 20.30 Człowiek w lustrzanych okularach — cz. II filmu sens. 21.35 Pegaz. 22.20 Dziennik. 22.35 30 lat Prix Italia.

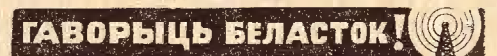
Piątek 15 IX — 6.00 RTSS. Mat. 6.30 Biol. 9.00 Dla najmłodszych. 11.05 Dla kl. I—III lic. Wych. tech. 12.55 Dla kl. VIII Geogr. 13.25 TRSS. Mat. 14.00 Wskaz. met. 14.45 Red. szkolna zap. 14.55 Pr. dnia. 15.00 Melodie. 15.30 NURT — ped. 16.00 Dziennik. 16.10 Obiektyw. 16.30 Piątek z Pankracym. 17.00 Życiorysy współczesne. 17.20 Na morzu — ser. NRD. 18.30 Magazyn motor. 19.00 Dobranoc. 19.10 Siódemka. 19.30 Dziennik. 20.30 W biegu — film obycz. 21.25 Studio teatr. J. Potocki „Parady". 22.25 Dziennik.

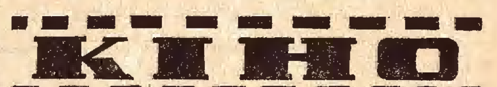
Piątek 8 IX — 8.00 Literatura białoruska. 8.40 Film fab. 13.50 Spotkanie z kompozytorem Glebowem. 15.55 Wieczór poświęcony 150-leciu L. Tołstoja. Trans. z Teatru Wielkiego. 20.30 Balet.

Sobota 9 IX — 10.25 Koncert chóralny. 11.55 Koncert. 12.55 Śpiewa L. Sienczyna. 13.45 Koncert. 17.20 W świecie zwierząt. 18.20 Piosenka-78. 18.50 Film fab. 1 cz. 20.30 2 cz. 21.35 Pr. estrad.

Niedziela 10 IX — 7.55 Koncert. 10.00 Film fab. 13.00 Hokej CSKA — Dynamo (M). 15.15 Filmy anim. 15.30 Panorama międzynar. 16.15 Koncert. 17.15 Klub film. 18.25 Komedia film. 20.30 Koncert. 21.10 Sport.

Беларуская радыёперадача: субота, 12.05 — 12.25 (UKF).

Białowieża Trzeba zabić tę miłość — pol. 12. Godzina pąsowej róży — pol. 13. Grzech Antoniego Grudy — pol. 14. Drużba znaczy przyjaźń — pol. 15. Abel twój brat — pol. 16. Wielki układ — pol. 17.

Bielsk Podl. Wyspa skazańców — meksyk. 11. Britanic w niebezpieczeństwie — ang. 12—13. Jutro się policzymy kochanie — czes. 14—15. Goń mnie aż cię złapię — fr. 16—17.

Gzyże Granica — pol. 13—14.

Gródek Trzeba zabić tę miłość — pol. 16. Grzech Antoniego Grudy — pol. 17.

Hajnówka Don Gabriel — pol. 11. Lokis — pol. 12. Ich dzień powszedni — pol. 13. Seksolatki — pol. 14—15. Spotkanie ze szpiegiem — pol. 16. Królowa pszczół — pol. 17.

Michałowo Miłość w deszczu — fr. 12—13. Lili kochaj mnie — fr. 14—15. Zapis zbrodni — pol. 16. Czekam w Monte Carlo — pol. 17.

Mielnik Komedianty — pol. 13. Kontrybucja — pol. 16. Milczące ślady — pol. 17.

Narew Akcja pod arsenałem — pol. Zaginęła dziewczyna — czes. 13—17.

Narewka Okrągły tydzień — pol. Pokój z widokiem na morze — pol. 13—17.

Nurzec Nie będę cię kochać — pol. 12—13. Wszyscy i nikt — pol. 14—15. Con amore — pol. 16—17.

ДА 150-ГОДДЗЯ З ДНЯ НАРАДЖЭННЯ

Леў Талстой

Нарадзіўся 9 верасня 1828 года ў маёнтку Ясная Паляна Тульскай губерні. Тут, сярод простай сярэднярускай прыроды, і прайшло ў асноўным яго вялікае жыццё.

„Без сваёй Яснай Паляны я цяжка магу сабе ўявіць Расію і мае адносіны да яе, — пісаў развітваючыся з роднай сялібай. — Без Яснай Паляны я, магчыма, ясней убачу агульныя законы неабходныя для маёй Бацькаўшчыны, але я не буду да прадузятасці любіць яе“.

Талстой пісаць пачаў амаль выпадкова. Быццам адплачваючы за няўдачы ў практычнай дзейнасці. Нават будучы ўжо аўтарам „Вайны і міру“ і „Ганны Карэнінай“, адступаўся ад пісьменніцтва, заяўляючы, што яно не найважнейшае ў жыцці чалавека. Араў зямлю, сеяў, касіў, рабіў печы, шыў боты. Знакаміты граф рабіў тое, што і сяляне, якія жылі ў Яснай Паляне.

Талстой хацеў быць з народам. Даказваў сваю гатоўнасць дзяліць з ім радасць і гора. Ён пісаў, часам прымушаючы сябе да пісання, а то і адмаўляючыся ад напісанага. Ён баяўся паказаць сябе смешным у вачах народа, займаючыся пісаннем. Адмовіцца ж ад пісання не змог.

Уся творчасць Талстога — праверка шчырасці сваіх практычных намераў. З гэтага ён і пачынаецца як пісьменнік. У выніку шчырасць становіцца асновай усёй яго мастацкай сістэмы.

Жыццё Талстога і яго творчасць быццам адзіная задума. Здзіўляе яна сваёй грандыёзнасцю і смеласцю, верай і веданнем чалавека і чалавечнасці.

Талстой не ставіць чалавеку ніякіх абстрактных правілаў, апрача абавязковага для ўсіх нас правіла быць чалавекам у любых абставінах. Прастата, шчырасць, праўда жыцця Наташы Растовай і Марыі Балконскай, духоўная, грамадзянская патрабавальнасць да сябе П'ера Бязухава і Андрэя Балконскага абяцае немінучую перамогу над злом.

Навучанне Талстога не вяжа чалавека, у яго свабода выбару, бо прабуджэнне ў ім жадання дзейнічаць у згодзе са сваім прызначэннем дае яму праўдзівую чалавечую ініцыятыву. Яна ж павінна імкнуцца да дабра.

Талстой хацеў даказаць ажыццявімасць свайго плана на вопыце ўласнага жыцця. Па яго словах, „лягчэй напісаць 10 тамоў філасофіі, чым ужыць які-небудзь адзін пачатак у практыцы“.

Гэтыя доказы, якія зацягнуліся на дзесяткі год, далі свету геніяльныя раманы („Вайна і мір“ і „Ганна Карэніна“), але і прывялі да вялікага крызісу ў яго духоўным развіцці.

Найвышэйшую мэту бачыў Талстой у яднанні і самаўдасканаленні людзей праз адмаўленне „служыць злу“. Многія працы і творы яго ставяць праблемы насілля, войнаў, рэлігіі, пытанні маралі, сям'і, жыцця і смерці. У іх свет душы вялікага пісьменніка, яго пошукі, хістанні, раскаянні, надзеі, яго бясконцая вера ў перамогу дабра і справядлівасці.

(Працяг на стар. 4)

НАШЫ САМАДЗЕЙНІКІ

Гарадок

Усё пачалося ад конкурсаў вясковага чытання, ад чацвяргоў канца 1953 года. Чвэрць стагоддзя... Хто з іх думаў дваццаць пяць год таму назад, што перад імі шлях у чароўны свет песні... От, проста, збіраліся і чыталі, дэкламавалі. Адным словам, наладжвалі вечары чытання ўголас. Прыходзіла васемнаццаць асоб. Але ўжо тады пачалі хадзіць пра іх першыя слухі. Чытанне, відаць, было даволі „гучнае“, калі ведалі ўжо аб іх нават у Варшаве. Набліжаўся Дзень Жанчын 1954 года. І тады Ніна Мушынская паддала думку, каб наладзіць акадэмію і даць першае выступленне. Прапанову прынялі ахвотна. Апрацавалі праграму. Да выступлення патрэбныя аднак былі строі. Хацелася ж, каб як найлепш, каб зрабіць уражанне. З дапамогай прыйшоў, яшчэ тады павятовы, аддзел „Самапомачы хлопскай“. І так восьмае сакавіка з'яўляецца тым памятным днём, калі гарадоцкія самадзейнікі сталі на ногі і зрабілі свой першы крок. За дапамогу з боку „Самапомачы хлопскай“ калектыў абяцаў выступіць дваццаць трэцяга сакавіка таго ж года на аглядзе, які рыхтавалі ў зале ТІПРу ў Беластоку. Вялікае хваляванне — удасца ці не? Яны ж толькі што сталі на ногі. Ці змогуць прайсці роўна? Беласток — горад ваяводскі. Зусім іншыя слухачы, большыя вымаганні. Што яшчэ за калектывы прымуць удзел? Калі ўжо аж у Беластоку, дык, несумненна, з добрай падрыхтоўкай. Але наступны крок, зроблены за межы свайго панадворка, быў цвёрды. Вярнуліся пераможцамі. За першае месца, якое заваявалі, атрымалі ва ўзнагароду сцяжок, акардэон і матэрыял на вопратку для калектыву. І з той пары пачалося. Розныя паездкі, выступленні. Было нават так, што некалькі тыдняў падрад, дзень у дзень, давалі канцэрты ў вёсках і гарадах нашага ваяводства. Днём працуюць, бо ўсё ж яны маюць сваё прыватнае жыццё — дом, сям'я, а вечарамі выязджалі. Цешыў той факт, што ўсюды спатыкалі іх цёпла і шчыра. Наймацнейшым, а заадно і найбольш памятным момантам у жыцці тады яшчэ зусім маладога калектыву быў дзень восьмага сакавіка 1955 года. Ліга жанчын запрасіла іх выступіць у тэатры імя Вянгеркі ў Беластоку. Мелі ўсяго толькі год, а тут трэба выступаць перад сапраўднымі акцёрамі, перад прафесіяналамі, маючымі за сабою некалькігадовую адпаведную падрыхтоўку і вопыт. Як тут не хвалявацца, як не перажываць! Выйшлі на сцэну. І калі прагучала „Уральская рабінушка“, якой адкрылі праграму, ведалі ўжо, што поўнасцю заваявалі ўвагу слухачоў, што перамога на іх баку. Гэта дадало калектыву яшчэ большай бадзёрасці. З кожным закончаным выступленнем расла ахвота да наступнага.

Многа трэба было б пералічваць, каб поўнасцю паказаць шлях гарадоцкіх самадзейнікаў. Гэта ж ужо штосьці звыш сямісот выступленняў. Дзе яны і не былі, дзе іх і не чулі — Варшава, Сопат, Алецка, Кольна, Люблін, Гданьск. Два разы выступалі ў Савецкім Саюзе, чатыры разы на стадыёне Дзесяцігоддзя ў Варшаве ў час цэнтральных дажынак. Хто не ведае Ніны Мушынскай, яе энергічнасці і акцёрскага таленту, хто не памятае Сцяпана Зенюка і Аляксандры Яроцкай, каму не запомніліся надоўга цудоўныя галасы Ніны Цыванюк, Галіны Кот, Ірэны Паўлючук і многіх іншых... Яны тут акцёры, спевакі, паэты. Знаюць іх і з песенных і з тэатральных аглядаў. Некаторыя адыйшлі, прыйшлі новыя.

Гарадоцкія самадзейнікі з канцэртам у Гданьску.

— Прайшло звыш 120 асоб, — успамінае Ніна Мушынская. — Не прымеш жа абы-каго. Кожнага трэба праслухаць — што за дыкцыя, які голас. Так, будзе ўжо звыш 120 асоб.

Тут ужо традыцыя. Тут ужо моцна закараніліся песня і тэатр. Тут ужо іх правы. Не раз і цяжкавата. Усе ж яны працуюць. Прыйдзе нядзеля, дык добра было б і адпачыць, але як толькі трэба ехаць, едуць без слова супраціўлення.

Маё першае знаёмства з гарадоцкім калектывам адбылося ў 1972 годзе. Як сёння, памятаю запоўненую студэнтамі і выкладчыкамі залу ў Інстытуце русіцыстыкі ў Варшаве. Толькі што закончылася сесія з нагоды 90-ай гадавіны з дня нараджэння Я. Купалы і Я. Коласа і на зусім правізарычную, падрыхтаваную на хуткую руку, сцэну ўвайшлі гарадоцкія акцёры. Ставілі „Адвечную песню“ Я. Купалы. Зала, як зачараваная, быццам бы ў гіпнозе. Некаторым і не ўсё яснае, не ўсе ж з прысутных ведалі беларускую мову, але ўсе як адзін зорка сачылі за кожным рухам, за кожным жэстам. Цудоўная ігра. Праз некалькі год, сустрэўшыся з Нінай Мушынскай, успомніў я ёй аб гэтым, і яна мне сказала: „Каб вы ведалі, як мы хваляваліся. Хто іх там ведае, гэтых студэнтаў! Як да іх трапіць, як дагадзіць іх патрабаванням?“

Гарадок... Хопіць толькі пачуць гэтае слова, і той, хто хоць раз чуў іх спеў ці глядзеў пастаноўку, пачуе ў душы прыемную лёгкасць. Успомняцца пачутыя некалі песні, цудоўныя жаночыя галасы, што накладаюцца на акорды гармоніка, мастацка вычараваныя акампаніятарам Сцяпанам Копай. А ўсё пачалося ад конкурсаў дваццаць пяць год таму назад, ад простых конкурсаў вясковага чытання.

Міхась Шаховіч

Фота Міхася Хмялеўскага

З НАРОДНАЙ АБРАДНАСЦІ. ДЭМАНАЛОГІЯ

Немагчымасць поўнага зразумення некаторых неспрыяльных чалавеку з'яў, была, як мы ўжо адзначалі ў папярэдніх, прысвечаных дэманалогіі адрэзках, прычынай пастаяннага засялення меж людскога ўяўлення дэманічнымі істотамі — творамі ўласнай фантазіі. Усялякія эпідэміі, стыхійныя няшчасці ці парушэнні псіхічнай раўнавагі былі, згодна з перакананнямі, вынікам уздзеяння д'ябальскай сілы. Вераперакананне адносна дуалістычнай пабудовы свету даводзіць нават да ўзнікання на гэтую тэму прац, у якім гэтае пазаземскае існаванне з'яўляецца рэальным. Доказам гэтага могуць быць працы Ёгана Вайгэра з XVI стагоддзя, у якіх прыводзіць падлік жыхароў пякельнага каралеўства. Паводле яго налічвае яно 6666 д'ябальскіх легіёнаў, а ў кожным з іх па 6666 чартоў.

Найменшыя спробы ўтрымоўвання сувязей з д'ябальскай сілай, а лічылі імі не толькі чараўніцтва, але нават навукова-адкрыўчую дзейнасць, якая была некарыснай, востра праследаваліся. У свой час адбывалася пастаянная нагонка на ўсіх тых, каго падазравалі ў гэткай дзейнасці. Даходзіла да страшнай разні, публічнага спальвання на кастры. Асабліва частым было гэта на Захадзе. Няраз была гэта толькі прычына і заадно нагода для вырашэння ўласных спраў. Хопіць успомніць толькі крывавае шаленства ў Аррас у 1459 годзе, дзе ахвярай крывавай пагоні ў выніку ўзаемаабвінавачання лёг амаль цэлы горад. Пачаткам аднак галоўнага перыяду панічнага страху перад чараўніцамі можна прыняць 1490 год, год выдання вядомага трактата „Маллеус Мелефікарум“, інакш „Молат на чараўніцы“. Аўтар даказвае ў ім, што д'ябал захацеў заняць месца бога на зямлі і ў сувязі з гэтым заснаваў там сваё падполле з чараўніц. Трактат гэты прыводзіць адначасова шматлікія мясцовыя забабоны і нібы-факты, якія апісваюць спробы падпісання дагавораў паміж богам і чортам. Апрача гэтага дае метады змагання з чартоўскім падполлем. Падлікі, несумненна, далёка недакладныя, гавораць, што ў XVI і XVII стагоддзях, у выніку эпідэміі змагання з чарцямі, было ў Еўропе каля 750 тысяч ахвяр. Найбольш крывавым быў аднак пачатак XVII ст., калі была ўведзена багатая разнастайнасць прылад катавання, прыкладна: распаленае ў агні жалезнае крэсла, жалезны бот, разагрэты да чырвані, рама для ламання ног. Хваля праследаванняў і самасудаў пратрывала даволі доўга, а асабліва ў вясковым асяроддзі. Аднатоўваюцца выпадкі яшчэ нават у канцы XIX стагоддзя.

Дэманічныя сілы ў залежнасці ад характару іх дзейнасці і прызначэння, дзяліліся на некалькі груп. Загляньма ў „Людовую культуру славян“ Машынскага. Уводзіць ён наступны падзел дэманічных істот: 1) няшкодныя страхі і мары, якімі з'яўляюцца душы неспадзявана памёршых, 2) істоты паўдэманічныя — чараўніцы, ведзьмакі, вампіры, 3) хатнія дэманы апякунчага характару, 4) дэманы лёсу і 5) дэманы хвароб і смерці.

Дэманічныя істоты заўсёды прадстаўляюцца агідна брыдкімі і страшнымі з той мэтай, каб абудзіць у чалавека страх перад утрымоўваннем з імі сувязей. Бытавала перакананне, што злая сіла, каб авалодаць душой чалавека, зробіць усё. Дасць яму на пачатку багацце, запэўніць дабрабыт. І няраз з увагі на гэта, людзі з вялікім незадавальненнем і супраціўленнямі прымалі ўсё новае. А падтрымкі гэтага шукалі ў сібілійскіх кнігах. Асабліва на вёсцы. Яшчэ параўнальна так нядаўна лічылі чартоўскай выдумкай тэлевізар, не гаворачы ўжо пра пастаянныя змены ў модзе. Несеныя часам змены, катаклізмы, войны былі ў перакананні людзей

Працяг на стар. 4

(Працяг са стар. 1)

драўляную барану на воз, ды паплёўся ў поле.

Ён замоўк на хвіліну, каб прыкурыць чарговую папяросу.

— Зрэшты, што тут раўняць! Я цяпер гадую кожны год нейкіх 10 штук кароў і амаль 20 штук свіней. А зямля тая самая. Кожны дзень адвожу ў злеўню па 50 літраў малака...

Хто любіць лічыць чужыя грошы, хай гэтыя літры пералічыць на залатоўкі, хай да таго яшчэ даложыць суму за 8 здадзеных кормнікаў, за два добра адкормленыя бычкі, ды ўсё гэта разам раздзеліць на 12 месяцаў у год... Да ўсяго гэтага дадаць яшчэ трэба даход ад збожжа.

— Добры сёлета ўраджай! — з захапленнем сцвярджае сакратар Уладзімір Якубюк. — Толькі каб сабраць яго паспяхова!

Каб сабраць яго паспяхова, партыйная арганізацыя апрацавала ў Грэдалях аптымальны план выкарыстання сельскагаспадарчай тэхнікі. Між іншым, член гэтай арганізацыі Лявон Філянюк падпісаў з арлянскай спулдзельняй сельскагаспадарчых гурткоў умову на выкарыстанне эскаэраўскай снопавязалкі на палях у іншых сялян у Грэдалях і ў суседніх вёсках.

— У мінулым годзе, — кажа Якубюк, — ён на гэтай снопавязалцы і сваім трактарам выкасіў два разы столькі, што трактарыст з эскаэру.

Ад хаты пачуўся чыйсьці голас:

— Валодзька, дзе ж ты прапаў?!

Прыйшлося вяртацца да кампаніі, дзе грэдалёўцы спраўлялі гэтыя трускалкавыя дажынкі. Зусім нядаўна спрабавалі яны вырошчваць у сябе гэтыя ягады. Спярша нямнога, на пробу, а пасля... Павел Яканюк, Ян Шурбак, Сцяпан Лукашук і ён — Уладзімір Якубюк дайшлі ўжо да паўгектаровых плантацый.

— Паглядзіце, — паказвае мне квітанцыю Уладзімір Якубюк. — У гэтым годзе за трускалкі ўзяў я 50 тысяч злотых.

Не зайздрошчу яму гэтых тысяч, бо ведаю, колькі тысяч паклонаў па некалькі разоў у год трэба адбіць на трускалкавым полі, каб вырасціць і сабраць ураджай.

— Дзеці шмат нам дапамаглі, — гаворыць гаспадар.

Толькі дзеці ў горадзе. Дзве дочкі яшчэ вучацца, а сын і старэйшая дачка працуюць у Бельску.

— Няма што наракаць! — заяўляе мой грэдалёўскі сябра. — Можна жыць!

Задумаўся я над гэтым. Сапраўды, жыць можна — толькі трэба любіць працу, шанаваць калектыў і дружыць у сям'і. Тады безумоўна можна жыць, ды спяваючы ў час вясёлага святкавання дажынак.

Віктар Рудчык

(Працяг са стар. 3)

ПАДСУМАВАННЕ

нічым іншым, як вынікам дзейнасці сатаны.

Гаварылі мы ў папярэдніх адрэзках пра дуалізм у дэманалогіі. Дуалізм гэты апіраецца на дзвюх плоскасцях — этычных поглядах з аднаго боку і эстэтычных з другога. Яны так, як перасцерагальныя знакі перад парушэннем акрэсленых грамадскіх норм.

Прыведзеныя намі ў цыкле дэманалогіі рэшткі вераперакананння людзей з'яўляюцца доказам таго, як моцна закаранілася ў народзе дэманалогія. Зразумела, гэта яшчэ далёка не ўсё і заканчэнне гэтага цыкла не абазначае, што не будзем больш сюды вяртацца. Апошняе проста выплывае пры каляндарнай ці сямейнай абраднасці, ад якой і распачнем наступным разам.

Янка Леанчук,
Міхась Шаховіч

(Працяг са стар. 1)

Бацькі ў полі, а дзеці...

Як паінфармавала нас кляшчэлеўская інструктарша па справах дамашняй гаспадаркі Марыя Назарук, было запланавана значна больш дзяцінцаў, але ў некаторых школьных будынках не дазволіў весці іх „Санэпід". Што ж, для многіх вясковых дзяцей з-за гэтага немагчыма было запэўніць клапатлівую апеку на час цяжкай працы ў полі. І таму адзінай для іх пляцоўкай для гульняў быў панадворак, на якім ёсць усё: розныя машыны і сельскагаспадарчыя прылады, а да „сяброўства" куры, качкі, парасяткі. У такіх выпадках дзеці знаходзіліся на ласцы лёсу і на галаве бацькоў, якія працавалі ў „нервах", каб хаця іх малалеткі чаго-небудзь не начаўплі, не выцягнулі ад-куль-небудзь запалак, не пакалечыліся.

ГМІНА КЛЯШЧЭЛІ НАЙЛЕПШАЯ

У мінулым годзе гмінны камітэт Нацыянальнага фонду аховы здароўя (НФОЗ) у Кляшчэлях заняў першае месца ў Беластоцкім ваяводстве. Другое месца выпала гміннаму камітэту НФОЗ у Орлі. У Кляшчэлеўскай гміне мінулагодні план збору грошай на гэты высокачалавечны фонд выканалі ў 163,6%. Сабрана 176 тысяч злотых, у тым ліку 72 тысячы злотых ад сялян. Ваяводскі камітэт НФОЗ у Беластоку прызнаў гміне кубак. У папярэднія гады гэтая гміна таксама атрымлівала ўзнагароды. У 1975 годзе перадавы кляшчэлеўскі гмінны камітэт НФОЗ быў узнагароджаны дыпломам і ў 1976 годзе флажком ВК НФОЗ.

Сёлета план збору грошай на НФОЗ у спамянутай гміне значна большы. Складае ён суму 224 тысячы злотых. Але ён паспяхова рэалізуецца. Як нас паінфармавала арганізатар ГК НФОЗ у Кляшчэлях — Валянціна Вярэмчук (яна вядзе гэтую справу ў гміне з таго часу, калі быў створаны гэты фонд), сяляне выканалі свой гадавы план перад Святам Адраджэння і агульны план быў рэалізаваны ў 93,8%, што ставіць Кляшчэлеўскую гміну на трэцім месцы. А да канца бягучага года, вядома, яшчэ шмат часу.

Варта адзначыць, што ваяводскі камітэт НФОЗ узнагародзіў працаўніцу ўпраўлення гміны ў Кляшчэлях — В. Вярэмчук ганаровым значком НФОЗ.

КЛЯШЧЭЛЕЎСКАЯ БЕТАНЯРНЯ

...прадукуе будаўнічыя матэрыялы (пустакі), тратуарныя пліты і бетонныя кругі. Шасціасабовы рабочы калектыў узначальвае Мікалай Рафаіл. Работнікі бяруць павышаныя абавязацельствы. Бетанярскае прадпрыемства, якое з'яўляецца вочкам гміннай рады нарадовай, выпускае прадукцыю за 1 мільён 360 тысяч злотых у год. Разыходзіцца яна ў Кляшчэлеўскай і ў суседніх гмінах. Сяляне вельмі ахвотна купляюць пустакі на пабудову інвентарскіх будынкаў. Тратуарныя пліты і бетонныя кругі ў значнай меры выкарыстоўваюцца на вуліцы ў Кляшчэлях. На працягу апошніх чатырох гадоў перабудавана вуліцы: 1 Мая, Каляёвую і Белавежскую. Атрымалі яны асфальтаванае палатно або новы брук і новыя тратуары.

У мінулым годзе прадпрыемства выпрадукавала 45 800 тратуарных плітаў і 18 000 пустакоў і сёлета за першае паўгоддзе — 24 тысячы тратуарных плітаў, 13 тысяч пустакоў і 177 бетонных кругаў на пропусты двух розных дыяметраў, значна перавыконваючы планы.

Спамянутае кляшчэлеўскае прадпрыемства працуе зладжана, без малейшых простояў, не губляючы дарма часу. Дзякуючы яго прадукцыі з кожным годам павялічваецца колькасць тратуараў перш за ўсё ў вёсках. Між іншым, будуць пабудаваны тратуары ў прыгожай вёсцы Сухавольцы, што ў Кляшчэлеўскай гміне. Дзеля выгады жыхароў і дзеля таго, каб набыла яна новага знешняга блеску.

(яц)

Леў Талстой

Леў Талстой на вясковым кірмашы. 1909 год.

(Працяг са стар. 3)

„Каб жыць сумленна, трэба рвацца, умешвацца, біцца, памыляцца, пачынаць і кідаць і зноў пачынаць і зноў кідаць, і вечна змагацца і траціць. А спакой — душэўная подласць".

Пачынаючы з 80-х гадоў Талстой думае абарваць усе сувязі з уласнасцю, з усім, што, на яго думку, перашкаджае жыць згодна з ісцінаю, „як жыве народ". Гэта прыводзіць да канфліктаў з сям'ёю. 10 лістапада 1910 года Талстой пакінуў Ясную Паляну. Па дарозе цяжка захварэў і на станцыі Астапава памёр. Пахаваны, дзе і завяшчаў, у Яснай Паляне, у сваім ляску, у кутку, які вельмі любіў.

Адзінокі магільны ўзгорак. Ні помніка, ні надпісу. Поўная гармонія. Вечнасць. Помнікам у ёй — 90 тамоў кніг вялікага рускага шукальніка праўды, які належыць да ўсяго чалавецтва. Паводле звестак ЮНЕСКО Талстой займае адно з першых месцаў сярод пісьменнікаў па колькасці моў свету, на якія перакладзены яго творы.

Вечнае мастацтва заўсёды сучаснае. Такім з'яўляецца для нас і Талстой. Чытаючы яго, адчуваем, што ён сярод нас, клапоціцца аб нашых справах, устрывожаны нашымі трывогамі. І мы разам з ім верым, што пераможа розум.

Аляксей Сідаронак

Бяндзюга

(Працяг са стар. 1)

тут **Наравозкай,** а Нараўку да сутокі з Нарвай — **Копанню,** Нарвай называюць раку ад гэтай сутокі абедзвюх рэк уніз па цячэнню. У пісьмовых дакументах першае ўпамінанне пра Супруны адносіцца да 1750 года, тады ў гэтым месцы мелі абруб **Лаўрын Супрон і Міхалка Супрон.** Пра Бяндзюгу вядома, што ў 1784 годзе гэта быў засценак.

Як далёка сягае народная памяць, карміла і апранала тутэйшых людзей зусім не пясчаная ды няўраджайная зямелька, якой заўсёды было ў абрэз, вельмі мала, але рака. Не паспеў хлопец як належыцца ад зямлі адрасці, як ішоў ужо ў Бяндзюгу, на пляц, дзе ляжалі аграмадныя стусы звезенага з навакольных лясоў дрэва, і „качаў камлі ў раку", а там, часценька па пояс у студзёнай веснавой ці асенняй вадзе, „вязаў паса". Потым жа „станавіўся на пасе фрыцам-памочнікам старэйшых арэляў" і гналі яны плыт у Тыкоцін, а то і ў самы Гданьск. І няма чаго давацца дзіву, што вельмі рана спазнаваў хлапец усе таямніцы тадышняга нескамплікаванага жыцця, яго горыч, і разам са сваімі старэйшымі сябрамі спяшаўся асаладзіць яго квартай гарэлiцы ў карчме. Была гэтая пацяшальніца і ў Бяндзюзе, быў у ёй хітры і прагны на арэлевы грошы карчмар і былі мясцовыя героі — „саланіннікі", на якіх не было ні спосабу, ні ўправы. Калі з'яўляліся яны на парозе карчмы, карчмара пачынала трэсці ліхарадка, усе прысутныя заціхалі, бы мышы пад венікам, а той ды сёй з менш адважных як мага хутчэй падаваўся прэч за дзверы. Да самага досвітку сыпаліся там іскрыстыя анегдоты, звінелі шыбіны ў акенцах ад маладзецкіх песень і стагнаў гліняны ток пад прытупамі ў гонкіх танцах. Не, нам проста немагчыма ўявіць таго размаху, тае зухаватасці, з якой патрапілі гуляць малайцы-арэлі!..

Але незаўважальна праходзіла бурлівае юнацтва, наступала сталасць з яе клопатамі пра сям'ю, а там і старасць

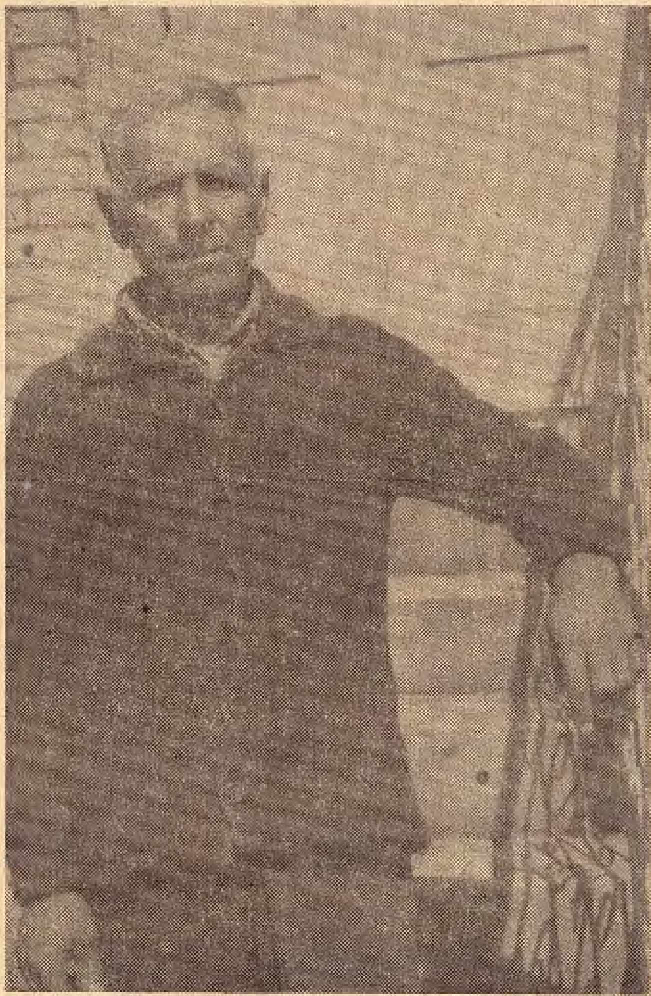
Кладка на рацэ Нарве вымагае і адвагі і спрыту ад таго, хто намерыцца перайсці па ёй на другі бераг.

МАЙСТАР НА ЎСЕ РУКІ

Рыгор Хіліманюк

Рыгора Хіліманюка, што жыве ў вёсцы Грабавец у Дубіцкай гміне, па-вясковаму называюць Леанюк. Яму ўжо 70 год. Але ён на столькі не выглядае і не чуецца. Праўда, дакучае яму рука. Перасіліў яе працаю, найбольш сякераю, бо займаўся ён доўга будаўніцтвам драўляных будынкаў і даўжэйшы час працаваў пры зрубцы лесу.

У яго яшчэ многа жыццёвай энергіі. Шмат працуе на гаспадарцы і многа дапамагае свайму жанатаму сыну Паўлу. Аб тым, што тут жывуць добрыя гаспадары і працавітыя людзі, відаць па будынках. Прыгожы, мураваны, прасторны дом, напамінаючы вілу, з цэнтральным ацяпленнем, з кранамі і каналізацыяй, з чыстымі, прыгожа памаляванымі пакоямі і багатай мэбляй, з вялікай кухняй, у якой і тэлевізар і халадзільнік. Адным словам, высокі стандарт вясковага жыцця.

А жывёлагадоўчы будынак даўжынёю ў амаль 30 метраў. Панадворак абгароджаны, на ім стаіць нядаўна куплены малацільны агрэгат, далей вялікая клуня. Усюды ўзорны парадак. Пабыўшы ў хаце Хіліманюка, кожны можа пераканацца, што гаспадыня гэтага дома любіць чысціню, што мае пачуццё эстэтыкі.

Але вернемся да асобы Рыгора Хіліманюка, аб якім будзем пісаць як аб майстры на ўсе рукі. Жыццёвы шлях яго не быў лёгкі. Разам з бацькамі-бежанцамі ў 1914 годзе выехаў ён у Тамбоўскую губерню. У 1919 годзе вярнуўся ён з маці ў родную вёску Грабавец. Тут пасвіў кароў, памагаў гаспадарыць бацькам, пазней працаваў у лесе і майдане. Калі падрос, цікавіўся працай майстроў-будаўнікоў. Зойдзе, бывала, туды дзе яны будуюць, і прыглядаецца, дапамагае ім, а пасля хутка пераканаўся, што сам не горш гэта выконваў бы. Захацелася самому нешта зрабіць. Калі адзін з майстроў будаваў у яго дзядзькі будынак, Грыша дапамагаў яму два дні, а на трэці дзень ужо сам адважыўся палажыць дыля і палажыў яго добра, не горш майстра.

Праз нейкі час разышлася вестка па вёсцы, што Кузьмоў Грыша ставіць на сваім панадворку хлеў. Многія прыходзілі падзівіцца, як гэта нідзе не вучыўшыся будаўнічай прафесіі маладзенькі хлапец можа адважыцца ўзяцца за такую адказную справу. Але хто толькі не прыйшоў, кожны сказаў, што з Грышы будзе добры майстар. З гадамі „грабавецкі майстар" набываў усё больш і больш вопыту і збудаваў многа гаспадарчых будынкаў. Хатаў яго выканання ў розных вёсках стаіць, як сам ён гэта сцвярджае, не менш шасцідзесяці. Яшчэ зусім нядаўна, два гады таму назад, пабудаваў драўляную хату, а ў гэтым годзе нават начальнік Дубіцкай гміны прыязджаў яго прасіць, каб пабудаваў драўляны дом. Аднак Рыгору Хіліманюку ўжо зацяжка прыступаць да такіх прац. Даюць знаць аб сабе яго 70 год. Лягчэйшыя работы ён выконвае і далей. Вось, напрыклад, парабіў ён сабе вельмі добрыя вуллі. Займаецца пчалярствам. А пчалярская справа патрабуе таксама немалой умеласці. Ды розныя драбнейшыя плотніцкія работы ён сам сабе выконвае, у той час, калі іншыя ідуць прасіць спецыялістаў.

Асабліва ганарыцца ён адным фактам. У час першай сусветнай вайны снарадам скрывіла крыж на дубіцкай царкве. Выпраставаць яго ніхто не асмеліўся. Усе майстры баяліся залезці высока на купал, каб зрабіць там пункт падпоры і выканаць гэтую работу. Асмеліўся і выпраставаў крыж малады ў той час Рыгор Хіліманюк.

Тэкст і фота
М. Хмялеўскага

ФАЛЬКЛОР

БАЛАДА

Зелененькі барвенцу, по садочку послався —
дзесь мой мілы на ўкраіні чэрэз людзі кланявсе,
дзесь мой мілы на ўкраіні чэрэз людзі кланявсе.
Што по тому барвенцу — ані ягад, ні цвету,
што по твоім кланянечку, колі самого нету,
што по твоім кланянечку, колі самого нету.
Вымецёна гулічэнька, мне по ёй ні ходзіці,
ест хорошы кавалеры, мне іх всех ні любіці,
ест хорошы кавалеры, мне іх всех ні любіці.
Одного полюбіла — міжы людзі пусціла,
Ой, Божэ ж мой мілюсенькі, ой, з кім я буду жыла?
Ой, Божэ ж мой мілюсенькі, ой, з кім я буду жыла?

Ад Марыі Баравік, 1912 года нараджэння, і Марыі Чэрнякевіч, 1904 года нараджэння, вёска Гайдукоўшчына гм. Нарва, запісаў 19 мая 1978 г. Мікалай Гайдук. Нотная транскрыпцыя з магнітафоннай стужкі Людмілы Панько.

ці ведаеце, што...

...у нашай краіне ад 5 мая гэтага года распачалі сваю дзейнасць 38 554 солтысы.

...у мінулым годзе ў гміне Орля пачалі весці спецыялістычныя гаспадаркі наступныя сяляне: Яўгенія і Ян Жужаль з Міклашоў, Марыя і Сяргей Пыж са Спічак, Ніна і Ян Клін з Крывяціч, Вера і Пётр Стэпанюк з Малиннікаў. Усе яны спецыялізуюцца ў свінагадоўлі.

Малочнае быдла завялі ў сябе Галена і Антон Высакінскі з Вулькі Выганоўскай і ўбойнае быдла — Люба і Лявон Лемеш з Кашалёў і Валянціна і Міхал Адынец з Пашкоўшчыны.

Сёлета пачалі спецыялізавацца ў гадоўлі малочнага быдла Ганна Капачэўская са Шчытоў-Навадвораў і ўбойнага і адначасова малочнага быдла — Тамара і Мікалай Мураўскія з Орлі. У напрамку гадоўлі толькі ўбойнага быдла накіравалі свае гаспадаркі Пётр і Васіль Бяроза і Надзея і Рыгор Савіцкі — усе са Шчытоў-Навадвораў. Свіней у вялікім маштабе пачалі гадаваць Еўдакія і Фёдар Хурса з Кашалёў.

...сёлета ў верасні ў Скерневіцах адбудзецца Свята кветак, фруктаў і агародніны.

(яц)

ПАЛОСКА ДЗЯДЗЬКІ КВАСА

ДУБІЧАНКІ

Як я ехаў з Нарвы ў Зніч,
Мне казалі ўдвох з Дубіч —
Не за дзякуй, не за грошы,
Што дзяўчаты ў іх харошы.
Над дзяўчат з Дубіч Царкоўных,
ўсе гавораць, няма роўных.
То здараецца так рэдка —
Кажда з іх — бы ў маі кветка.
Вось, у прыклад ўзяць, Галіна,
Так, бы ягада-маліна,
За Галінай маладой
Кавалераў ўецца рой.
Таксамусенька і Валя,
Бы малёваная краля,
Соня і абедзве Ганкі —
Як русалкі. Дубічанкі
Не за нізкі, не высокі
Чарнабровы, сінявокі,
Над усе чароўна Аня —
Вокал Ані кружыць Ваня,
Альбо чуленька Ларыса,
Што ўкляпалася ў Барыса,
Хахатунка душка Ірка,
З розуму што зводзіць Мірка.
Ці цнатлівая Бэата,
Што ўлюбілася ў паэта,
А яе паэт — то Міша
Для Бэаты вершы піша,
Ружаю цвіце Наташа,
Па ёй сохне — чахне Саша,
Саша мучыцца дарма —
У Наташы ёсць Фама,
А залётніца Марылька
Мае нарачоных кілька,
Ёй ўсе кажуць, схамяніся,
Можаш страціць ўсіх, Марыся.
Так, як зорка, наша Лёня
У настрою добрым сёння,
Ёй дазволіў бацька й маці
З мілым Грыцкам шлюб узяці,
А мілюсенькая Кася
У двох улюбілась — ў Стася й Яся,
Але любіць Стась Івонку,
А Ясь любіць самагонку,
А прылюдная Івонка
Будзе Стасю добра жонка,
Сімпатычна Вераніка —
Не малая й не вяліка,
Спераду і ззаду хвацка,
А Крыстына! З цацкаў-цацка...
Так абодва мне казалі,
Дубічанак захвалялі.
Дубічанкі-надпушчанкі,
Сінявокі падляшанкі
Як бы мне пабачыць вас
Краём вока...

Дзядзька Квас

не за гарамі з вечнымі рэўматычнымі болямі ў нагах ад вільгаці ды холаду. І тады больш часу адводзілі „бендзюры" сваім гаспадаркам. Разводзілі пчолаў у „асовых" вуллях, гэта значыць вуллях з камля старой дуплястай асіны. Рыбачылі, плаваючы ў доўбанках па рацэ, бо калісьці не было тут такога мужчыны, які б не меў свой „чавон". І перадавалі ўнукам тое, што спасціглі за сваё працавітае і бурлівае жыццё і што пачулі ад сваіх дзядоў. А перадаваць заўсёды было што. На старых могілках у асеннія ночы плакала дзіця. Відаць, пахавалі яго няхрышчаным. Каб пакутуючая душачка супакоілася, трэба было сказаць: „Адам" або „Ева". Тады яно ўжо мела сваё імя і супакойвалася. Тутэйшыя людзі нядаўна сталі праваслаўнымі, у палове мінулага стагоддзя былі яны уніятамі, і яшчэ гадоў семдзесят таму назад некаторыя бабулькі ды дзядкі не патрапілі па-праваслаўнаму перахрысціцца. Хоць у бежанства не ўсе выязджалі, многія адсядзелі час фронту па багнах ды лясах, але тыя, хто пабываў у глыбі Расіі, перажыў вогненны 1917 год і Грамадзянскую вайну, а потым вярнуўся ў родныя ваколіцы, унеслі сюды баявы, рэвалюцыйны дух. Знайшла тут падтрымку дзейнасць Беларускай рэвалюцыйнай арганізацыі, а потым Камуністычнай партыі Заходняй Беларусі, Грамады і ТБШ, а калі на пераломе дваццатых і трыццатых гадоў на рацэ Нарве ўспыхнула забастоўка арэляў, актыўны ўдзел у ёй прынялі і бяндзюраўцы.

У часе нямецкай акупацыі ў суседняй Лядскай пушчы, што прасціраецца насупраць Бяндзюгі і Супруноў за ракою Нарвай, мелі свае базы савецкія партызаны. Блізкую сувязь з імі ўтрымоўвала шэраг тутэйшых жыхароў, дапамагалі яны народным мсціўцам у барацьбе з фашыстамі, асабліва **Канстанцін, Уладзімір і Антон Саковічы** вельмі актыўна супрацоўнічалі з партызанскім рухам.

Выдатны ўклад у пашырэнне асветы ў гэтых ваколіцах унёс народны настаўнік Іван Грыгаровіч, цяпер ужо 87-гадовы пенсіянер. Родам з Ясёвага Груда, ён прайшоў доўгі і небяспечны шлях удзельніка Вялікай Кастрычніцкай рэвалюцыі і Грамадзянскай вайны, калі знаходзіўся ў бежанцах. Настаўнікам пачаў працаваць толькі ў 1939 годзе, ужо пры Савецкай уладзе прыняў актыўны ўдзел у арганізаванні школы ў Бяндзюзе. Вучыў патаемна і ў часе гітлераўскай акупацыі. Адразу пасля вызвалення заняўся заснаваннем школы і правучыў у ёй нязменным кіраўніком аж да 1964 года. Асабліва клапаціўся пра належнае навучанне роднай беларускай мовы, у 1963 годзе ўдзельнічаў на курсе настаўнікаў беларускай мовы ў Мінску. Шануюць яго людзі за добрае сэрца, за ахвярную працу.

Спакойна і ціха плыве жыццё ва ўсіх чатырох частках Бяндзюгі. Шмат хто з маладых падаўся ў Беласток і іншыя гарады, шэраг закончыла сярэднія і вышэйшыя школы, некаторыя даязджаюць да працы ў Нараўцы, да будовы Семяноўскага вадасховішча. Але цяпер рака менш вабіць, хіба што ў вольны час нехта пойдзе з вудкамі на **Аляксандраву, Крывэцку** ямы ці іншыя нараўскія завадзі. Асноўную ўвагу адводзяць сельскай гаспадарцы. І ўсе яны: **Анхімы, Барташэвічы, Грыгаровічы, Кабашы, Крышэні, Кузьмы, Міруці, Саковічы, Смолкі, Супруны, Самойлікі, Ціванюкі** дбаюць і пра ўраджаі на палетках і пра гадоўлю, асабліва малочнага быдла і свіней. А ўзорам для ўсіх з'яўляецца **Сяргей Ясвіловіч,** які мае дасканала арганізаваную гаспадарку, апрацоўвае шмат зямлі, вядзе вялікую гадоўлю.

І калі пазіраеш са стромкага пагорка, на якім стаіць Бяндзюга, на панарвянскую даліну, явяцца разгалістыя дубы на ёй, што калісьці стаялі па грудках, пакручастая Нараўка, якая не спяшалася ўліць свае воды ў Нарву і ўпадала ў яе недзе каля **Кургана,** каля вёсак Рыбакі і Гайдукоўшчына, але людзі пракапалі ёй новае логава і яна пакарылася ім, і чуецца ўяўнае водгулле арэльскай песні...

Мікалай Гайдук
Фота аўтара

Сэрдэчныя тайны

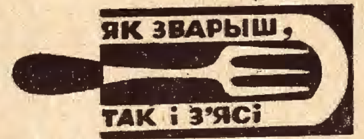
Дарагое Сэрцайка, мне 18 год і вучуся я ў ліцэі. У пачатку мінулага года пазнаёмілася я з хлопцам, на год старэйшым, таксама вучнем. Ён мне вельмі спадабаўся і я яго шчыра пакахала. Ён таксама мне аб каханні ўсё гаварыў, і верыла я яго словам. І вось пад канец мінулага школьнага года ён патрабаваў ад мяне, каб я яму аддалася. Інакш, сказаў, пакіне. І страх агарнуў мяне. Я не ўяўляла сабе жыцця без яго і згадзілася на гэта яго жаданне. І была шчаслівая, што ўжо нас нішто не раздзеліць. Але радасць мая была кароткая. Пасля таго хадзілі мы не цэлы месяц. Хлопец пакінуў мяне раптоўна, без ніякіх выясненняў, адышоў без слова. А калі ўбачыла яго з дзяўчынай, мне стала ясна — ён знайшоў сабе другую. Насталі канікулы. Правяла я іх на вёсцы ў бацькоў, не паехала з моладдзю ў лагер, куды раней так хацелася мне паехаць. Сумныя, адзінокія былі мае канікулы, я нават да сябровак у вёску не хадзіла. Не бачу сэнсу жыцця. Не хочацца ісці ў школу. Гэта ўжо апошні год маёй вучобы. Што будзе са мной, скажы, Сэрцайка!

Зрэзыгнаваная Еля

Еля, не падай духам! Не такое ўсё трагічнае. Маладая ж, жыццё перад табой. Канчай ліцэй, ідзі вучыцца далей. Твая будучыня ў тваіх руках. А што кінуў хлопец? Плюнь на гэта. Ці ж ён адзін на свеце? Добра, што асталася адна. А што, калі пакідаюць хлопцы дзяўчат цяжарных? І тыя таксама нейк уладжваюць сабе жыццё. У такіх маладых гадах каханне вельмі нетрывалае. Ды і хлопцы неадказныя. І трэба маладым дзяўчатам з імі быць асцярожнымі. Хлопец, які верна кахае, не будзе катэгарычна патрабаваць ад дзяўчыны доказу кахання, пагражаць, што пакіне. А цяпер атрасніся з гэтага песімізму, глянь цвяроза на свет, які цудоўны ён і ўбачыш яшчэ не аднаго прыгожага хлопца.

Сэрцайка

Кутoк практычных ведаў

ПІРОГ З ЯБЛЫКАМІ

Усё радзей пячэм мы пірагі ў хаце. Намнога лягчэй і танней было б купіць іх у магазіне. Але ці ж можна параўноўваць пірог сваёй работы, спечаным ва ўласнай духоўцы, з тымі крамнымі?..

Паколькі яблычны сезон у разгары, прапануем сёння пірог з яблыкамі, паліваны смятаннай паліўкай.

З 8 лыжак алею, 25 дэкаў цукровай пудры, 2 яечак, 25 дэкаў мукі, 2 лыжак вады, лыжачкі парашку для пячэння і сцертай лімоннай скуркі зрабіць цеста і выложыць ім (змазаную маргарынам і пасыпаную цёртай булкай) форму для тортаў.

Абабраць 5-7 малых яблыкаў і вынязць сярэдзіну спецыяльным нажом. Палажыць цэлыя яблыкі на цесце і напоўніць іх сярэдзіну павідлам са сліў ці трускалкавым джэмам.

Запякаць пірог каля 60 мінут у духоўцы сярэдняй гарачыні. У канцы пячэння накрыць пірог пергаментнай паперай.

Падрыхтаваць паліўку: 1/8 літра смятаны вымяшаць з 2 жаўткамі, 2 лыжкамі цукру, пачкай ванільнага цукру і збітай пенай з двух бялкоў.

Вынязць пірог з духоўкі, паліць смятанай, а тады трымаць у духоўцы яшчэ 15 мінут. Перад самай падачай пасыпаць цукровай пудрай. Вельмі смачны!

Гаспадыня

Фота па заказу — HAPPY END

Заказвалі: Эва Шабэлян з Семяноўкі, Людміла Ліцкевіч, Ася Пашкевіч з Белавежы.

Вер-не-вер

Дарагі Астроне! Сніцца мне, што варожыць мне варожка. І гаворыць, што я хутка ажанюся з цёмнай бландзінкай. Тут паказваецца ўва сне дзяўчына, якую я нядаўна сустрэў. І варожка паказвае на яе: „Гэта будзе яна! Якія ж вы на сябе падобныя!“ Астроне? Няўжо гэта праўда?

Коля з Г-кі

Астроне, я жыву на вёсцы і сніцца мне, што на мой панадворак уехаў трактар і задушыў шэсць качанят. А чатыры асталіся. Што гэта такое?

Іван

Коля з Г-кі! Калі гэтак сказала варожка, чаго ж ты яшчэ ў мяне, Астрона, пытаешся? Жанчыны ж заўсёды маюць рацыю.

Іван, будзеш мець нейкую страту ў гаспадарцы, аб чым сведчаць шэсць задушаных трактарам качанят. Аднак тыя качаняты, што засталіся, прадвяшчаюць, што не ўсе твае гаспадарчыя планы не здзейсняцца, будзеш мець таксама і поспехі.

Астрон

ПОШТА АСТРОНА. Я, Галена з Белавежы, пішу да цябе не першае пісьмо, дарагі Астроне. Я малаграматная, стыдзілася пісаць. Мы хадзім да эмерытаванай вучыцелькі пісаць пісьмы, бо я яшчэ царская паненка — на школу не глядзелі, але „Ніву“ люблю чытаць, ды не разумею двух слоў у „Ніве“: „ахова“ і „ўрон“. Напішы, Астроне дарагі.

Галена з Белавежы! Як табе сказаць?.. Штосьці ахоўваць — значыць зберагаць, абараняць перад нечым. Урон жа абазначае нейкую страту і гэта можа датычыць розных праяў жыцця.

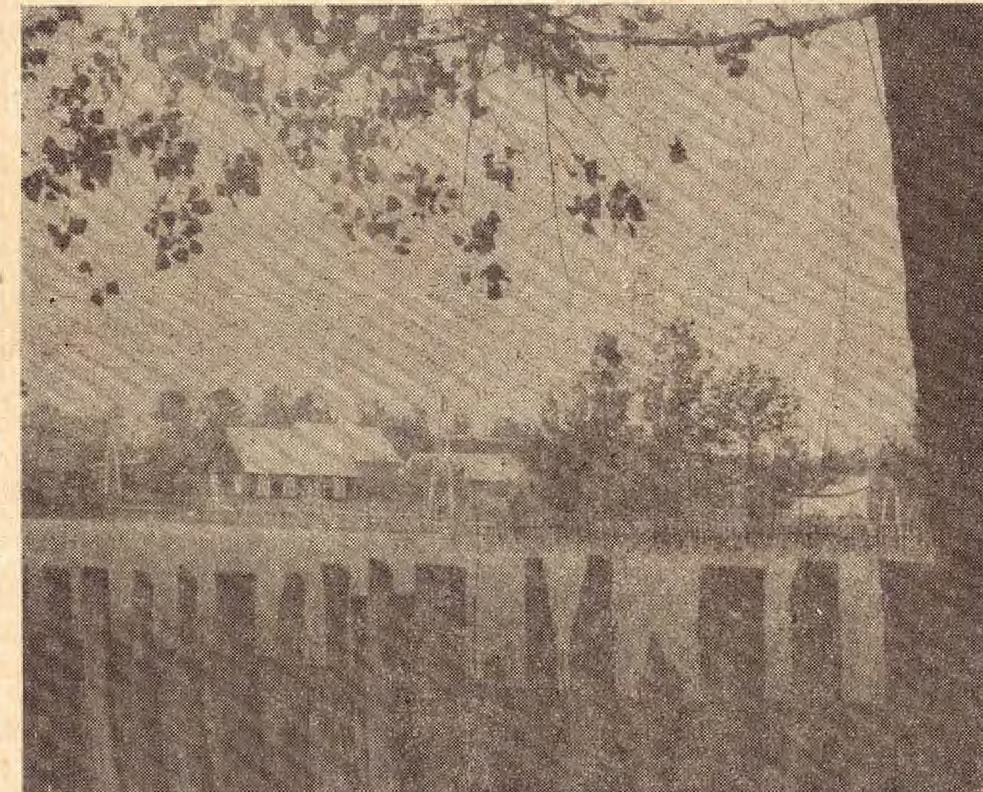
Астрон

Кансультацыя юрыста

ПЫТАННЕ: О. аддаў сваю гаспадарку П., які абавязаўся ўтрымоўваць яго да смерці. Некаторы час ён пражываў у П. і атрымоўваў усё патрэбнае. Аднак адносіны паміж імі сапсаваліся, і О. адышоў ад П., а суд абавязаў П. выплачваць О. пенсію 600 зл. у месяц. Гэта было ў 1969 годзе. Цяпер за гэтыя грошы пражыць немагчыма, але П нават слухаць не хоча аб павелічэнні пенсіі. Ці О. мае права патрабаваць ад П. павелічэння пенсіі?

АДКАЗ: Цывільны кодэкс прадбачыць, што калі змяняюцца ўмовы, можна патрабаваць змены пенсіі. За змену ўмоў можна лічыць паляпшэнне або пагаршэнне матэрыяльнага становішча пенсіянера або абавязанага да выплачвання пенсіі, змена іх сямейнай сітуацыі, рост патрэб, у выніку пагаршэння здароўя. Павелічэнне коштаў утрымання ў выніку змены цэн — таксама апраўдае патрабаванне павышэння пенсіі. Усё гэта адносіцца таксама да ўмоў, у выніку якіх уласнік перадае гаспадарку іншаму за пажыццёвае ўтрыманне. У нашым прыкладзе патрэбы О., безумоўна, узраслі і ў выніку росту цэн на тавары першай патрэбы і, магчыма, пагоршылася здароўе ў сувязі з узростам О. Можна таксама меркаваць, што сітуацыя П. палепшылася, даходы з гаспадаркі ўзраслі. Таму О. можа праз суд патрабаваць павышэння пенсіі.

РОДНЫЯ КРАЯВІДЫ

Вулька Нурэцкая ў Нурэцкай гміне. **Фота В. Рудчыка.**

Тайны другой сусветнай вайны

Што ж прывяло рэпарцёраў гэтага часопіса сюды, да падводнага сховішча эсэсаўскай службы бяспекі? Перш за ўсё — пагоня за сенсацыяй...

Праз дзесяць дзён пасля пачатку пошукаў на дне возера Топліц былі знойдзены першыя сем скрынак, а праз два тыдні — выцягнута першая з іх. У ёй аказаліся падробленыя фунты стэрлінгаў — плён „аперацыі Бернхард“. У наступныя дні з 80-метровай глыбіні выцягвалі адну скрыню за адной. Але фальшывыя фунты стэрлінгаў так мала цікавілі экспедыцыю, што іх нават не пералічылі, а проста складвалі пачкамі для аўстрыйскіх улад. Тым часам „Штэрн“ змяшчаў сенсацыйныя рэпартажы пад шапкай: „Грошай — куры не клююць“.

Ва ўступе да іх гаварылася: „Калі вайна закончылася, грошы засталіся ў руках нямногіх. На іх яны заснавалі банкі, адкрылі атэлье мод, выдавецтвы, раскошныя атэлі. Гэтыя людзі і сёння жывуць сярод нас. Калі рэпарцёры „Штэрна“ напалі на іх сляды, яны пачалі прапаноўваць у якасці хабару неверагодныя каштоўнасці: кафейную плантацыю ў Гватэмале, вілу на Хімзеі, дом з усім магчымым камфортам у любой частцы свету, а пад канец — любую суму грошай“. Хаця ўдзельнікі экспедыцыі і атрымалі некалькі ананімных пісьмаў з пагрозамі (прычым, на канвертах стаялі заходнегерманскія паштовыя штэмпелі), усё ішло больш ці менш ціха і мірна.

Але раптам здарылася нешта незвычайнае! На паверхню дасталі скрыню з шыфрам „В 9“. Скрыня важыла каля 100 кг, была асабліва старанна забіта і напоўнена да самага верху. У ёй аказаліся сакрэтныя дакументы. Галоўнага ўпраўлення імперскай бяспекі!

„Штэрн“ адразу ж даў у № 35 тоўстым шрыфтам наступнае паведамленне: „Вось ужо некалькі тыдняў возера Топліц прыцягвае да сябе цікавасць усяго свету — з таго самага дня, калі рэпарцёры „Штэрна“ дасталі з 80-метровай глыбіні першую скрыню з фальшывымі фунтамі стэрлінгаў. З таго самага дня, калі яны знайшлі апошнія доказы для нашага дакументальнага рэпартажа „Грошай — куры не клююць“, а іменна: падробленыя купюры, пры дапамозе якіх СС хацелі выйграць вайну і якія павінны былі тут бясследна знікнуць. Але сляды гэтай найвялікшай аперацыі па падробцы грошай замесці не ўдалося. Безліч грошай ляжыць цяпер на берагах возера Топліц і ў сейфах аўстрыйскай паліцыі. А затым з возера дасталі самую буйную з усіх знаходак, што былі да гэтага часу: сакрэтныя дакументы СС аб падробцы грошай. У іх знаходзяцца дакладныя даныя аб агентах, выканаўцах, пастаўшчыках. Даныя аб усіх тых, хто ў 1945 г. спадзяваўся „нырнуць“ ці аказацца забытым“.

„Мы думалі, што гэта фунты стэрлінгаў, — сказаў рэпарцёр „Штэрна“ Лёдзе. — Калі мы, нарэшце, дасталі вялікую скрыню, мы вырашылі, што ў ёй зноў грошы... Адбілі малатком гнілую крышку і ўбачылі перад сабой... дакументы. Падрабязныя загады агентам СС на галандскай, нарвежскай, англійскай і нямецкай мовах. Дырэктывы наконт дыверсійных актаў, узрываў варожых суднаў, аэрадромаў і іншых аб'ектаў. Дзённікі вырабу фальшывых грошай. Сотні сакрэтных дакументаў“.

Такім чынам, тут натрапілі на ўзрыўчатку, на вельмі адчувальную палітычную ўзрыўчатку! Надрукаваныя на пішучай машынцы праз паўтара інтэрвала, гэтыя дакументы даволі спакойна праляжалі 14 пасляваенных гадоў. Але ў сваім яўна паспешлівым сенсацыйным паведамленні „Штэрн“ не ўпамянуў, што на дне возера Топліц былі знойдзены таксама і доследныя падводныя ракеты апошніх тыпаў, зробленыя ў гітлераўскай кузні „цуда-зброі“. Акрамя таго, Лёдзе нібыта бачыў на дне возера побач з разбітай скрыняй залатыя манеты. Так ці інакш, экспедыцыя „Штэрн“ ушчыльную дабралася да рэштка ў нацысцкага скарба.

Гэтыя паведамленні па-сапраўднаму ўзбударажылі тых, хто да гэтага часу выказваў страх перад раскрыццём тайны возера Топліц толькі ананімнымі пісьмамі з пагрозамі. Цяпер нервознасць стала прыкметнай нават у канторах некаторых канцэрнаў — зусім гэтак жа, як у тыя апошнія дні вайны, калі трэба было дапамагчы схавацца нацысцкім верхаводам. Цяпер гэтыя колы прыклалі ўсе намаганні, каб па магчымасці не дапусціць поўнага раскрыцця прыадкрытай ужо тайны...

(Працяг будзе)

ТРЫБУНА чытачоў

Лепш позна, чым ніколі

Гэтая прымаўка вельмі актуальная для таго, што хачу напісаць ніжэй. Справа датычыць нашых сімпатычных буслоў, якія ўжо хутка паляцяць у свой далёкі вырай.

У Дубічах Царкоўных блізка рамізы стаіць высокая пажарная вышка, дзе на самым яе даху некалькі буслоў цэлае лета штодзённа клякочуць. Яны аблюбавалі гэтае месца і хацелі там зрабіць гняздо. На жаль, дах роўны, як стол, і птушкі не маюць за што зачапіцца. Туды трэба толькі закінуць нейкую старую барану і буслы пабудуюць сваё прыгожае гняздо. А як цудоўна гэта будзе выглядаць! Не толькі пажарнікі будуць выглядаць пажараў, будуць і іншыя стражнікі — буслы, лік якіх штогод змяншаецца, на жаль. Буслы вельмі прыгожая і карысная птушка і хачу я гэтымі некалькімі словамі напомніць усім: дапамагайце буслам рабіць гнёзды!

М. Панфілюк

Правільны загад

Ад 18 ліпеня г.г. пісьмом нумар 2/3/1035/78 ваяводскага Саюза сельскагаспадарчых кааператываў „Самапомач хлопска" (ВЗСР) уведзена каўцыя (залог) за папяровы мяшок у суме 10 зл. пры пакупцы на ГСаўскіх складах мяшанак. Зараз, калі хочаш купіць мяшанку, трэба мець свой мяшок, а не, то плаціць залог.

Гэта слушна, бо парожнія мяшкі ад кармавых мяшанак сяляне нішчылі, хоць яны былі цэлыя і надаваліся для далейшага карыстання. Дзяржаўны загад аб каўцыі за ўпакоўку пры пакупцы мяшанак дазволіць зберагчы дзесяткі каштоўнай паперы. **(ус)**

РАЗБІТЫ АСФАЛЬТ

Дарога (асфальтаваная), якая ідзе з Дубіч Царкоўных у Палічную, настолькі разбітая, што цяжка і страшна ехаць па ёй. Цяпер яна пабіла рэкорд у гэтай не вельмі вясёлай з'яве. А ведаем, як ехаць разбітым асфальтам, дзе ямы і калдобіны вострыя.

Тут, на гэтай дарозе, нядаўна ледзь не дайшло да трагічнага выпадку з-за няроўнасці грунту. Многія кажуць, што лепш было б, каб тут была жвіроўка, як калісьці, мо не так адчувальныя былі б гэтыя няроўнасці. Я і сам падтрымліваю гэту думку. Грамадская ініцыятыва тут патрэбна.

М. Панфілюк

ДАЧАКАЎСЯ ЖАЛЕЗНАГА КАНЯ

Мы пісалі аб ім у „Ніве" ад 18 красавіка 1976 г. № 16 у артыкуле „Чалавечая гісторыя багатая". Тым чалавекам з'яўляецца Леанард Шчасновіч з вёскі Шчасновічы, гміны Шудзялава. Яго жаданне было — купіць чым хутчэй трактар. І ўжо жаданне здзейснілася.

Калі чалавек клапатлівы, ды не гультай, дык усё здабудзе. Ён першы ў вёсцы заснаваў спецыялістычную гаспадарку з гадоўляю жывёлы. У пятніцу 4 жніўня 1978 г. прыехаў на двор на новенькім трактары з Беластока, а цэлы састаў да жалезнага каня хуценька дакупіць.

Такі чалавек, як Леанард Шчасновіч, дае добры прыклад другім. Варта пра такіх людзей пісаць часцей.

Э. Ш.

Часам і без хлеба быць трэба

У Паўночным Востраве, гміна Шудзялава, крама ў вёсцы была адкрыта адразу пасля вайны. Не было тады клопатаў з памяшканнем на яе, і прадаўшчыцы былі. Але вось ужо другі год ідзе, як Анна Кулік адмовілася быць прадаўшчыцай у Паўночным Востраве. Крама закрыта. Жыхары вёскі едуць адны па хлеб у Крынкі (6 км), іншыя ў Шудзялава (3 км). Але з Шудзялава часта вяртаюцца без хлеба, бо крынкаўскі ГС замала дае сюды хлеба, а прытым людзі з вёсак Навінкі, Сукавічы, Белы Луг і Слоя таксама купляюць хлеб у Шудзялаве.

І так часта трэба быць без хлеба, а жаць, напрыклад, даводзіцца цэлы дзень. Было вельмі добра, калі крама была ў сваёй вёсцы. **Гіль**

Добры прыклад

У Дубіцкай гміне два гаспадары нядаўна закісілі ў сваіх сіласах траву з першага пакосу. Гэта Лявон Старасельнік з Дубіч Царкоўных і Іван Дзмітрук, сын Нічыпара, з Тафілаўцаў.

Кішонка, як паказалі доследы, добра ўдалася і, такім чынам, сяляне гэтыя маюць у запасе па 10 тон добрых сочных кармоў.

Сілянам многа дапамагае сельскагаспадарчая служба гміны.

М. Панфілюк

НА САЛДАЦКІХ МОГІЛКАХ

У 1950 годзе палітычныя і адміністрацыйныя ўлады рашылі сабраць астанкі ўсіх савецкіх воінаў, загінуўшых на тэрыторыі былога Гайнаўскага павету, і пахаваць там, дзе загінулі. У выніку гэтага ў Гайнаўцы на вул. 1 Мая на ўскраіне Белавежскай пушчы быў заснаваны могільнік салдатам Чырвонай Арміі.

У супольных магілах зложаны тут косці больш як 1300 афіцэраў і салдат. Дбаюць пра гэты могільнік жыхары Гайнаўкі; паставілі помнікі, абгарадзілі, пасадзілі кветкі. Хадзячы па алейках паміж магіламі, кожны ўспамінае сваіх вызваліцеляў, якія аддалі маладое жыццё за нашу будучыню.

Э. Вайсковіч

ДАСТАЎЛЯЙЦЕ, КАЛІ ПРОСЯЦЬ!

У вёсцы Кнышэвічы, што ў Шудзялаўскай гміне, ёсць крама, якой карыстаюцца вёскі: Кнышэвічы, Слоя, Шчасновічы і іншыя. Многа гаворыцца і пішацца, што на жніва крамы павінны быць добра забяспечаны неабходнымі летам таварамі, каб людзі не бадзяліся, трацячы дарагі час. А тут найпатрэбнейшага тавару — шнурка для снопавязалкі, не даставілі, хоць крамарка Богус Галіна дапаміналася. А ўжо, каб захацеў чалавек шакаладку купіць у кнышэвіцкай краме, дык пра гэта забудзь! **Э. Ш.**

На прыпынку ПКС

Вельмі часта бывае чакаць аўтобуса ПКС, які ездзіць праз Рыбалы, Паўлы, Цялушкі і назад. Вось у Рыбалах на прыпынку няма не толькі будкі, але нават лаўкі. Прыдуць пасажыры і трэба стоячы чакаць аўтобуса, а ён не заўсёды ходзіць рэгулярна і чакаць часта трэба доўга.

Добра было б, каб нехта зацікавіўся гэтай справай і найперш хоць лаўку паставіў. Гэта не цяжка зрабіць і самім людзям з вёскі. Толькі не трэба наракаць, а ўзяцца за работу. Тое ж самае датычыць і прыпынка ПКС у Паўлах. **М. С.**

АКТЫЎНЫЯ СОЛТЫСЫ

Солтыс з'яўляецца важным чалавекам у вёсцы. Ад яго працы залежыць многае. Амаль у кожным выпадку можна сказаць: які солтыс, такая вёска.

Да найлепшых у Чармухаўскай гміне можна залічыць солтысаў: Анатоля Шульжыка са Ставішчаў, Уладзіміра Сабескага з Пагулянкі, Віктара Сцепанюка з Палаўцоў, Пятра Дудзеля з Чармухі-вёскі і Мікалая Нікалаюка з Зубачоў. Гэта перадавы актыў нашай гміны. Яны добра выконваюць свае службовыя абавязкі, актыўна ўдзельнічаюць у грамадскай працы, карыстаюцца добрай рэпутацыяй у мясцовага насельніцтва.

Высокую ацэнку далі ім ваяводскія ўлады. Выцэй названым солтысам ваявода прызнаў ганаровыя граматы, а ўручаў іх на апошняй сесіі ГРН сакратар гміны Мікалай Кулік.

Выдатных поспехаў у далейшай працы жадаем вам, перадавыя солтысы нашай гміны! **(ус)**

У Гайнаўцы будуюць

ДЛЯ НОВЫХ ДАМОЎ

Ішоў я па Гайнаўцы вуліцай Сцягеннага і аж стаў ад здзіўлення. Што гэта там робіцца? Разбураюцца дамы, якія былі пабудаваны пасля І сусветнай вайны!

У сувязі з тым, што з'яўляюся я радным МРН і карэспандэнтам „Нівы", пайшоў я ва ўпраўленне мясцовай гаспадаркі, дзе мне кіраўнік Міраслаў Шахалевіч усё выясніў.

Жылыя і гаспадарчыя будынкі на вуліцы Сцягеннага былі выкуплены ад іх уласнікаў і прададзены на знос. На тым месцы вырастуць новыя дамы. Ліквідуюцца таксама дамы на правым баку вуліцы 1 Мая, для той жа мэты.

Ужо ў наступным годзе на гэтым месцы будуць стаяць новыя блокі, а горад наш стане яшчэ прыгажэйшым.

НА ПАСЁЛКАХ АДНАСЯМЕЙНЫХ ДОМІКАЎ

У апошнія гады ў Гайнаўцы шырока развіваецца будаўніцтва аднасямейных домікаў. Вырасці цэлыя пасёлкі на вуліцы Вжасовай, на Пашках, каля царквы, на Падлясі і на Мазурах. Кожны пасёлак мае свой стыль.

Пабываўшы на ўсіх пасёлках аднасямейных домікаў, можна сказаць, што найладнейшая архітэктура дамоў на вуліцы Мазурскай. Праектавалі гэтыя дамы інж. Станіслаў Пэтрук. Шкада, што некаторыя ўласнікі не прынялі праектаў і тым самым увялі брыдоту на пасёлак.

Я думаю, што аддзяленне архітэктуры і будаўніцтва ва ўпраўленні горада не павінна дазваляць адступаць ад праектаў, бо тым самым псуецца ўся гармонія пасёлка.

Добра было б, каб яшчэ нешта ў горадзе Гайнаўка будавалася такія дамы.

Э. Вайсковіч

ДОБРЫЯ ПРЫЗНАКІ

Як ужо пісаў я, у Тафілаўцах, Дубіцкай гміны, вуліца выглядае непрыгожа. Але ёсць добрыя прызнакі, што ўсе гэтыя адмоўныя з'явы будуць ліквідаваны.

Вось адзін прыклад: гадамі стаяў пасярэдзіне вёскі дрэнны масцік, праз які страшна было праехаць. Нядаўна быў праведзены яго рамонт і цяпер ён выглядае прыгожа і нікому не пагражае. Ініцыятарам рамонту стаў солтыс Уладзімір Хіліманюк.

М. Панфілюк

У АДКАЗ НА НАШУ КРЫТЫКУ

Да заметкі „ПА-МОЙМУ, ДРЭННА!", „Ніва" № 31/1170 ад 30 ліпеня 1978 года.

Адказвае: SPÓŁDZIELNIA KÓŁEK ROLNICZYCH W BIELSKU PODLASKIM.

W odpowiedzi na notatkę prasową z 31/1170 numeru tygodnika „Niwa" wyjaśniamy:

Należności za usługi świadczone przez Spółdzielnię Kółek Rolniczych w Bielsku Podlaskim dla rolników indywidualnych inkasują Banki Spółdzielcze w Bielsku Podlaskim, Chrabołach i Łubinie Kościelnym, terytorialnie odpowiadające miejscu zamieszkania rolników. W tym celu oryginały rachunków za usługi składane są do Banków Spółdzielczych i kopie wysyłane do rolników celem zawiadomienia o należności i terminie ich zapłaty.

Tak też było w sprawie skierowanej do Redakcji „Niwy".

Rachunek nr 191/K/754/3 na nazwisko Kiryluk Michał syn Emiliana zam. Knorozy na kwotę 135 zł został wysłany dnia 23 maja bieżącego roku do usługobiorcy i do Banku Spółdzielczego w Chrabołach. Bank Spółdzielczy zainkasował należność w kwocie 135 zł bez doliczenia odsetek za zwłokę.

Dyrektor
inż. Witold Sokołowski

Да публікацыі „З МАЁЙ ЗВАНІЦЫ", „Ніва" № 27/1166 ад 2 ліпеня 1978 года.

Адказвае: REJON DRÓG PUBLICZNYCH W BIELSKU PODLASKIM.

Rejon Dróg Publicznych w Bielsku Podlaskim w odpowiedzi na notatkę prasową z 27/1166 numeru Waszego tygodnika z dnia 2 lipca 1978 roku informuje, że zły stan nawierzchni brukowcowej na drodze z Bielska Podlaskiego do Narwi spowodowany jest wiosennymi przełomami powstającymi w wyniku zwiększonego ruchu samochodowego.

Droga ta wymaga wykonania remontu kapitalnego, lecz ze względu na brak środków finansowych, które są przeznaczane w pierwszej kolejności na drogi o większym znaczeniu komunikacyjnym, modernizacja drogi Bielsk Podlaski — Narew przewidziana jest po 1980 roku.

Tutejszy Rejon każdego roku wkłada dużo wysiłku w likwidację wiosennych przełomów oraz dokonuje remontów cząstkowych nawierzchni, lecz nie wpływa to radykalnie na polepszenie stanu drogi.

Dyrektor
mgr inż. Jan Wawrzyniak

Да заметкі „ЯК КУПЛЯЮЦЬ ЖЫВЁЛУ?", „Ніва" № 31/1170 ад 30 ліпеня 1978 года.

Адказвае: GMINNA SPÓŁDZIELNIA „SAMOPOMOC CHŁOPSKA" W BIELSKU PODLASKIM.

W odpowiedzi na notatkę prasową zamieszczoną w 31/1170 numerze „Niwy" Gminna Spółdzielnia „Samopomoc Chłopska" w Bielsku Podlaskim wyjaśnia, że opisana w notatce sytuacja zaobserwowana w dniu 7 lipca br. na punkcie skupu żywca w Chrabołach rzeczywiście miała miejsce. W tym dniu była duża podaż trzody chlewnej (skupiono 114 sztuk) i w związku z częściową wysyłką skupionej trzody do Zakładów Mięsnych klasyfikacja bydła odbyła się około półtorej godziny później niż podaje regulamin punktu skupu. Ponowne przeważanie części skupionej trzody chlewnej wynikło dlatego, że zaobserwowano wadliwe działanie wagi. Po wytarowaniu jej okazało się, że w trakcie ważenia przesunęła się regulacja wagi i że ważyła ona na korzyść dostawców. Stąd zaistniała konieczność przeważenia i ustalenia faktycznego ciężaru każdej skupionej sztuki.

Dobicie jednej sztuki trzody chlewnej wynikło nie z powodu przeważania, lecz z powodu wysokiej temperatury w tym dniu.

Celem usprawnienia organizacji pracy punktu skupu żywca w Chrabołach zobowiązano wagowego do tarowania wagi po każdej przyjętej sztuce i kierownika punktu skupu do przestrzegania regulaminu w części dotyczącej godzin klasyfikacji żywca.

Wiceprezes
mgr A. Wakulewski

Да заметкі „МЕЛІЯРАЦЫЯ", „Ніва" № 31/1170 ад 30 ліпеня 1978 года.

Адказвае: URZĄD GMINY W DUBICZACH CERKIEWNYCH.

W odpowiedzi na notatkę prasową pt. „Melioracja" z 31/1170 numeru tygodnika „Niwa" z dnia 30 lipca 1978 roku, Urząd Gminy w Dubiczach Cerkiewnych wyjaśnia:

Rowy melioracyjne, o których wspomina autor w notatce, są spłycone na skutek osiadania torfu, co nastąpiło po ich zmeliorowaniu. W okresie wiosennym i podczas deszczowego lata łąki są częściowo podmokłe i dlatego nie można zastosować sprzętu ciągnikowego przy pracach pielęgnacyjnych. Stąd też są zbierane niższe plony siana oraz spada jego jakość. W celu poprawienia istniejącego stanu rzeczy należy domeliorować wspomniane przez autora uroczysko „Żarywiec" oraz pozostałe łąki poprzez pogłębienie istniejących rowów i wykopanie nowych. Zostało to uwzględnione w opracowanym w 1976 roku programie poprawy gospodarki na użytkach zielonych. Jednak domeliorowanie może być wykonane jedynie przez Wojewódzki Zarząd Inwestycji Rolniczych w Białymstoku, który to w pierwszej kolejności wykonuje prace na większych obiektach. Trudno jest więc ustalić termin wykonania domeliorowania łąk na terenie wsi Dubicze Cerkiewne, a także w innych miejscowościach gdzie jest podobna sytuacja, gdyż jest to uzależnione od WZIR. Wniosek Naczelnika tutejszej gminy został wystosowany do Wojewódzkiego Zarządu Inwestycji Rolniczych w Białymstoku przed dwoma laty.

Starszy instruktor do spraw melioracji i łąkarstwa
W. Werszko

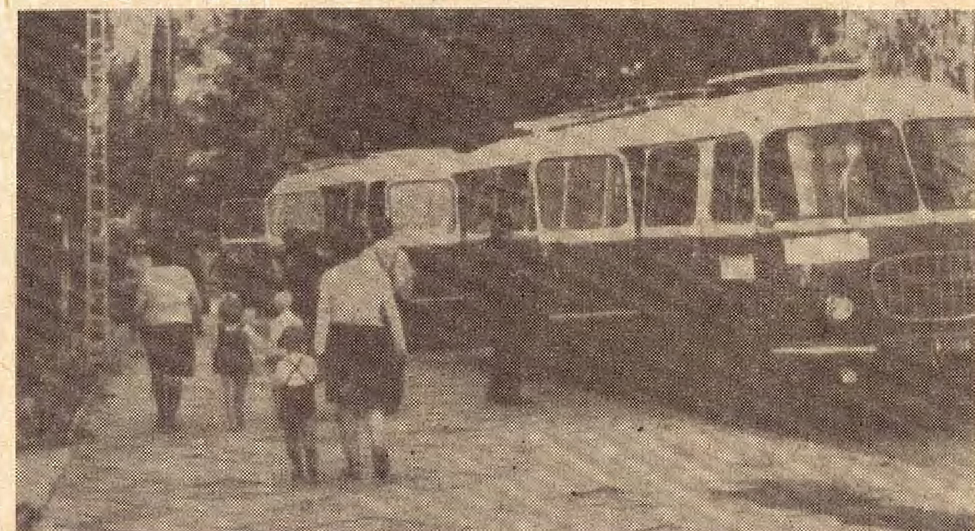
Новыя экскурсаводы

Многія з нас прымалі ўдзел у экскурсіях па краіне і добра ведаюць, што без дапамогі ПТТК у гэтым цяжка абысціся. ПТТК уладжвае начлегі, дае экскурсавода, вызначае маршрут. У Гайнаўцы ёсць аддзел ПТТК. Слабасцю яго працы быў недахоп экскурсаводаў — усяго было шэсць асоб. У лістападзе 1977 года ПТТК арганізаваў курс. Запісалася 54 асобы. Курс ішоў 9 месяцаў. Заняткі вяло 40 выкладчыкаў. Было 170 гадзін тэорыі і 83 гадзіны практычных заняткаў у Гайнаўцы і Белавежы.

У канцы ліпеня г.г. адбыліся экзамены. Здало 23 асобы. Зараз у Гайнаўцы ўжо 29 экскурсаводаў.

Прасіла мяне вельмі сакратар аддзела ПТТК Ірэна Лаўрыновіч шчыра падзякаваць за дапамогу, якую аказалі ім дацэнт Януш Фалінскі і мгр інж. Станіслаў Кувік з Белавежы ў правядзенні курсу. Падзяка належыцца таксама кіраўнікам курсу мгр Сяргею Харкевічу і мгр Віталю Татарчыку.

Э. Вайсковіч

У Белавежу прыехалі экскурсанты... Фота В. Рудчыка.

Сапсаваны шлагбаум

Шлагбаум быў новенькі, толькі што збудаваны. Аднак нягледзячы на гэта, ён не працаваў — сапсаваны быў, як кажуць, ад нараджэння. З паўгадзіны важдаўся каля яго пуцявы абходчык, спрабуючы адрамантаваць.

— Неяк наладзіцца, — сказаў начальнік і паляпаў чыгуначніка па плячы. — Жадаю поспеху!

Начальнік сеў у аўтамабіль і толькі яго бачылі.

Праз некалькі дзён пачуўся тэлефонны званок. Чыгуначнік падняў трубку.

— Ну як? — пачуў голас начальніка. — Працуе шлагбаум?

— Дзе там, пан начальнік. Столькі клопатаў ён нарабіў, што не абярэшся. Машыны сігналяць як апантаныя!

— Чаму?

— Не могуць ніяк падняць шлагбаум, і таму праезд заўсёды закрыты.

— З аднаго боку гэта дрэнна, — адгукнуўся, памаўчаўшы хвіліну, начальнік. — Але з другога і няблага, бо ніводзін аўтамабіль не трапіць пад цягнік.

— Пан начальнік...

— Што?

— Калі гаварыць пра цягнік, то працую я тут ужо другі тыдзень, а яшчэ ні разу не бачыў цягніка.

— Дык шлагбаум закрыты толькі для аўтамабіляў?

— Так.

— Можа чыгунку рамантуюць?

— Пан начальнік, чыгункі тут увогуле няма!

— Як гэта няма?

— Ну так, няма. Я сам некалькі разоў правяраў.

— З аднаго боку гэта дрэнна, — адгукнуўся, памаўчаўшы хвіліну, начальнік. — Але з другога і няблага, бо ніякі цягнік не наскочыць на аўтамабіль.

— Вось іменна! Бо шлагбаум жа закрыты! Адно мучэнне з гэтым шлагбаумам.

— Не хвалюйцеся, — закончыў начальнік. — Падумаем.

Праз паўгадзіны начальнік званіў вышэйстаячай інстанцыі.

— Мучэнне з гэтым шлагбаумам, — далажыў. — Сапсаваўся і ніяк яго не падняць.

— Дзе?

— На тым новым ахоўваемым пераездзе.

— Заўсёды быў ворагам шлагбаумаў, — незадаволена прамовіў вышэйстаячы. — Ніякай бяспекі. Што з таго, што ёсць шлагбаум? Чыгуначнік засне, забудзецца яго апусціць і недалёка да бяды.

— Правільна! — згадзіўся начальнік.

Праз некалькі дзён прыехала спецыяльная брыгада і разабрала сапсаваны шлагбаум.

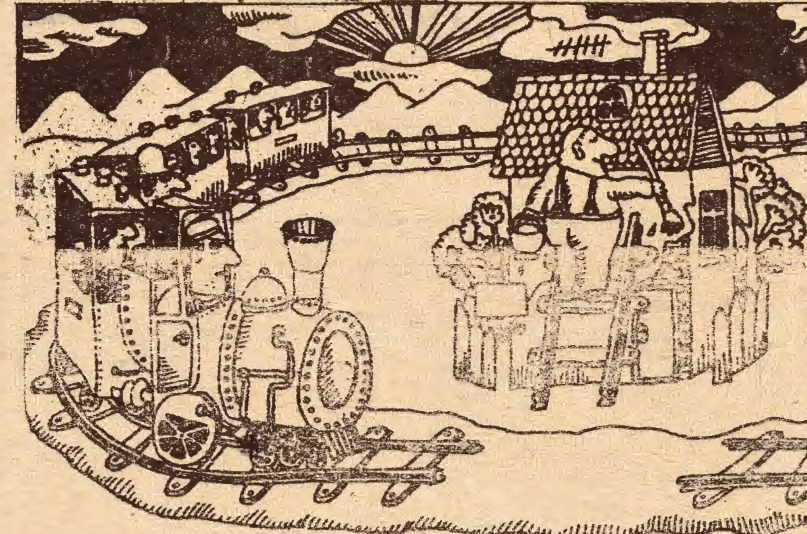
Адразу ж пачалося будаўніцтва пуцеправода.

Раман Маеўскі

Ён гаварыў: тормаз быў вынайдзены, безумоўна, раней за кола.

НІЎКА

ТРЫМАЙЦЕ ВУХА!
Каму прысвячаецца-той здагадаецца

ЗДАРЭННЕ Ў КУПЭ

Мне нагадала дні вясны
Аднойчы восень залатая...
Мы ехалі ў купэ адны —
Я і дзяўчына маладая.
Я ў наступ рушыў напрасцяк —
Абняў танклявую за плечы
І стаў казаць,
што халасцяк,
Што вельмі-вельмі
рад сустрэчы.
Цяплеў пагляд яе...
Ды вось
Я ў шыбу глянуў
выпадкова —
І, бы спалохаўся кагось,
Не змог больш вымавіць
ні слова
А ў сэрцы
шастаў лістабой,
Лістота з шумам ападала
І ўсю дарогу:
— Што з табой? —
Дзяўчына
здзіўлена пытала.
Было прызнацца цяжка мне,
Што не аб ёй
штодзённа мару,
Што я спалохаўся ў акне
Свайго раздвоенага твару.

Уладзімір Скарынкін

КАМУ ШТО

— Ну, як хлопцы, закончылі? — звярнуўся да будаўнікоў брыгадзір.

— Яшчэ паўбутэлькі засталося, — адказаў адзін з іх.

З „Весніка Задрыпоніі“

НА СТАЛЬНЫХ МАГІСТРАЛЯХ

Прагрэсіўны метад фармавання цягнікоў выпрабоўваецца на станцыі Задрыпанка. Замест дызеляў, якія спажываюць паліва, у галаве саставу ўстанаўліваецца вагон-рэстаран, які працуе на ўнутраных рэзервах.

ГУМАР З БАРАДОЮ

АВАРЫЯ

Наш дзядуля недабачвае. Нейк узяў ён у рукі газету, а ўнук бачыць, што дзед яе разглядае дагары, і пытае:

— Ну што там, дзеду, нова ў газеце?

— Ды нічога, унучку, недзе на чыгунцы аварыя здарылася. Вось бачыш, у газеце паравоз дагары калёсамі ляжыць.

— А між іншым, цягнік ужо даўно ідзе!

УЧОРА І СЁННЯ

У вагон цягніка на поўным хаду ўскаквае малады задрыпанец з невялікім чамаданам і, зняможаны, сядае на падлогу.

— Не тая сёння моладзь, — уздыхае пажылы пасажыр, — помню, у яго гады я бег за кур'ерскім цэлых паўкіламетра з кубкам кавы ў руцэ і, дагнаўшы цягнік, быў свежы, як кветачка.

— Вы памыляецеся, — засупярэчыў, пераводзячы дух, малады задрыпанец. — Я спазніўся на гэты цягнік яшчэ ўчора вечарам.

ЦЯГНІК БЯСКОНЦЫ

Ля закрытага шлагбаума сабраўся вялікі натоўп. Ён нецярплівіўся.

— Ды ці будзе наогул калі-небудзь канец гэтаму цягніку? — раздражнена ўсклікнуў адзін з чакаўшых.

— Канца не будзе, — сказаў Кастусь. — Я толькі што даведаўся, што на станцыі забылі прычапіць апошні вагон...

ШЧАСЛІВЫ

Старшыня Аглаблёвіч пасадзіў жонку на поезд. Доўга і закахана пазіраў у след скораму, потым весела пакрочыў па вуліцы.

— Ну, вось, — сказаў сам сабе, — цяпер вясельны пярсцёнак схаваю, адпрасую нагавіцы, прышыю гузікі і ніхто не пазнае, што я жанаты.

НА ШЫРОКІМ СВЕЦЕ

Англійскі адмірал і епіскап адчувалі адзін да другога вострую варожасць і скарыстоўвалі кожную нагоду, каб паздзеквацца адзін з другога. Аднойчы яны сутыкнуліся на вакзале.

— Скажыце, дзяжурны, — тоўсты епіскап падслепавата прыжмурыўся і тыцнуў пальцам ва ўвешаныя ордэнамі грудзі адмірала, — калі адыходзіць цягнік у Дуўр?

— Праз дванаццаць мінут, мадам, — адказаў адмірал, — але ці варта вам падарожнічаць у вашым стане?

*

На франка-іспанскай граніцы ў купэ вагона ўваходзіць таможнік.

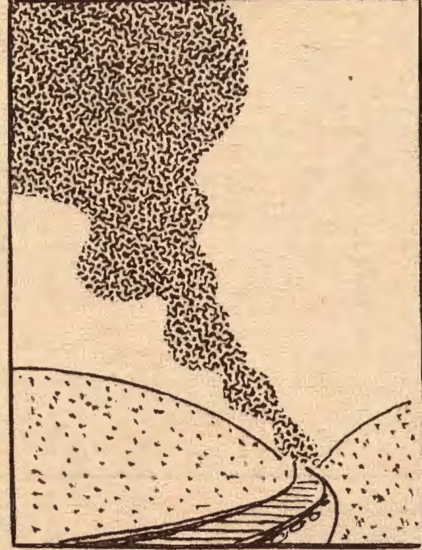
— Каньяк? Тытунь? Наркотыкі? — пытае ён.

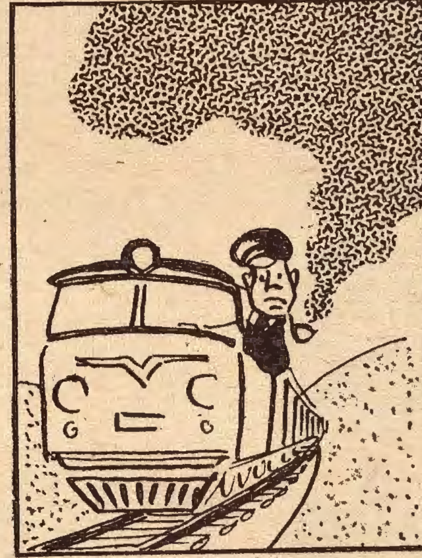
— Кубачак кавы, калі ласка, — адказвае пасажыр.

З „Весніка Задрыпоніі“

2×2=5

У Задрыпанцы адкрылася школа для разумова адсталых з матэматычным ухілам.

Без слоў.

ПЕСНІ ПА ЗАЯЎКАХ

Па просьбе Людмілы і Міры Артэмюк з Парцава, Аліны Юзвюк з Пасечнік Малых, Веры Мацкевіч са Старога Беразова змяшчаем песню

Popołudnie z Tobą

słowa: Andrzej Jastrzębiec-Kozłowski
muzyka: Andrzej Zieliński

Kiedy świat był nieco młodszy,
więcej było dni słonecznych,
każdy uśmiech, co nas łączył,
zapisywał się w pamięci.

Dłużej trwała każda chwila
wypełniona magią spojrzeń,
czas nie śpiesząc się przemijał,
było śpiewnie, było dobrze.

Popołudnie z tobą — barwna pora dnia,
w błękit wpięty obłok, w myślach jakiś ład,
popołudnie z tobą — pora zwykłych snów,
wszystko mamy obok, cały świat jest tu.

Kiedy świat był nieco młodszy,
wszystkie bajki były prawdą,
łatwiej się patrzyło w oczy —
a to było tak niedawno...

A to było jeszcze wczoraj,
tli się między nami jeszcze,
tak nietrudno to przywołać
jednym słowem, jednym gestem.

Popołudnie z tobą — czas na wspomnień szept
nad spokojną wodą dwu złączonych rzek,
popołudnie z tobą — kolorowy film,
serca nam pomogą wrócić do tych chwil.

Курёзы

МЛЕЧНЫ ШЛЯХ — У РОЗНІЦУ

Не так даўно ў прыгарадзе Лос-Анжэлеса Ван-Найсе адкрылася маклерская кантора „Юнайтэд плэнітс комішн“ — даслоўна: „Аб'яднаны камісійны гандаль планетамі“. Гэта не ўрывак з фантастычнага апавядання, а рэальны факт, прычым назва прадпрыемства дакладна адлюстроўвае яго сутнасць: кантора сапраўды займаецца продажам участкаў — „у поўную і непадзельную ўласнасць, непарушнасць гарантаваная“ — на паверхні Венеры, Марса, нават Сонца, ды што Сонца — на любым касмічным аб'екце... Млечнага Шляху. Цэны памяркоўныя: любы ўчастак каштуе чатыры долары. Як заявіў прадстаўнікам друку заснавальнік канторы Рычард Стар („Стар“ — значыць „зорка“; Рычард цвердзіць, што гэта яго сапраўднае прозвішча), ад кліентуры няма адбою: штодзённа паступае ад 25 да 50 заказаў. Нічога дзіўнага: у бліжэйшы неаглядны перыяд „непарушнасць“ Млечнага Шляху сапраўды „гарантаваная“.

Між намі

Калі ў грамадскім транспарце вас прыціснуць да інтэлігентнага чалавека і вам захочацца адціснуць яму нагу, дык пастарайцеся зрабіць гэта не груба, а тонка і далікатна. Грубасць інтэлігентнаму чалавеку можа не спадабацца. Спачатку наском свайго чаравіка лёгенька прыцісніце яго ступню, быццам папярэджваючы і даючы яму магчымасць падрыхтавацца. І толькі пасля гэтага адціскайце, паступова пераносячы на яго нагу цяжар свайго цела.

З малаінтэлігентнымі людзьмі лепш не звязвацца.